

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Mgr. Michalem Ryškou v právní věci žalobců a) **L. B.**, bytem XXXX, okres Žďár nad Sázavou, PSČ XXXX, b) **J. T.**, bytem XXXX, okres XXXX, PSČ XXXX, c) **nezl. N. V. B.**, bytem XXXX, okres XXXX, PSČ XXXX (se souhlasem opatrovnického soudu daným rozsudkem Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou č.j. 4 Nc 1554/2008-25 ze dne 26.5.2008), d) **J. Č.**, bytem XXXX, okres XXXX, PSČ XXXX, e) **J. Č.**, bytem XXXX, okres XXXX, PSČ XXXX, f) **nezl. V. N. Č.**, bytem XXXX, okres XXXX, PSČ XXXX (se souhlasem opatrovnického soudu daným rozsudkem Okresního soudu v Třebíči č.j. 10 Nc 98/2008-28 ze dne 27.5.2008), všech zast. JUDr. Igorem Velebou, advokátem se sídlem v Brně, Soběšická 151, proti žalované **Nemocnici Třebíč, příspěvkové organizaci**, sídlem Třebíč, Purkyňovo náměstí 133/2, IČ 00839396, zast. JUDr. Bohumilou Holubovou, advokátkou se sídlem v Praze 8, Za Poříčskou bránou 21/365, za účasti vedlejšího účastníka **Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group**, IČ: 47116617, se sídlem v Praze 1, Templová 747, o ochranu osobnosti,

t a k t o :

- I. Žalovaná Nemocnice Třebíč, příspěvková organizace, je **p o v i n n a** zaplatit do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku na náhradu nemajetkové újmy v penězích žalobci a) **L. B.** částku **350.000,- Kč**, žalobkyni b) **J. T.** částku **700.000,- Kč**, žalobkyni c) **nezl. N. V. B.** částku **150.000,- Kč**, žalobci d) **J. Č.** částku **800.000,- Kč**, žalobkyni e) **J. Č.** částku **1.000.000,- Kč** a žalobkyni f) **nezl. V. N. Č.** částku **300.000,- Kč**.

- II. Ohledně nárokovaných náhrad nemajetkové újmy v penězích **s e** žaloba žalobce a) L. B. v rozsahu částky **1.650.000,- Kč**, žalobkyně b) J. T. v rozsahu částky **2.300.000,- Kč**, žalobkyně c) nezl. N. V. B. v rozsahu částky **850.000,- Kč**, žalobce d) J. Č. v rozsahu částky **1.200.000,- Kč**, žalobkyně e) J. Č. v rozsahu částky **2.000.000,- Kč** a žalobkyně f) nezl. V. N. Č. v rozsahu částky **700.000,- Kč z a m í t á .**
- III. Žalovaná a vedlejší účastník na straně žalované jsou **p o v i n n i** zaplatit společně a nerozdílně do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku 100 % vzniklých nákladů řízení žalobci a), žalobkyni b), žalobkyni c), žalobci d), žalobkyni e) a žalobkyni f) v částkách **50.881,- Kč, 35.881,- Kč, 32.918,- Kč, 50.881,- Kč, 35.881,- Kč a 32.669,- Kč**, a to k rukám právního zástupce žalobců.
- IV. Žalovaná a vedlejší účastník na straně žalované jsou **p o v i n n i** zaplatit společně a nerozdílně České republice-Krajskému soudu v Brně 100 % vzniklých nákladů řízení v částce, která bude specifikována v samostatném rozhodnutí, a to do 3 dnů od právní moci takového rozhodnutí.
- V. Žalovaná a vedlejší účastník na straně žalované jsou **p o v i n n i** zaplatit společně a nerozdílně do 3 dnů od právní moci rozsudku na odpovídající části soudního poplatku České republice-Krajskému soudu v Brně částku **82.000,- Kč**.

O d ů v o d n ě n í :

A) Procesní stanoviska účastníků

1) Žalobou podanou dne 29.4.2008 se žalobci z titulu ochrany osobnosti na žalované domáhali náhrady nemajetkové újmy v penězích v částkách vždy 2.000.000,- Kč v případě žalobců L. B. a J. Č., vždy 3.000.000,- Kč v případě žalobkyň J. T. a J. Č. a vždy 1.000.000,- Kč v případě žalobkyň nezl. N. V. B. a nezl. V. N. Č.. Ochrany osobnosti se žalobci domáhali s poukazem na neoprávněný zásah do osobnostních práv žalobců spočívající **v záměně novorozenců**, tj. nezletilých žalobkyň, nar. shodně 9.12.2006, **v žalované nemocnici**, jímž došlo k **porušení práv na ochranu soukromí včetně rodinného práva**, potažmo i **práv na jméno**.

2) Vzniklou nemajetkovou újmu spatřovali žalobci ve skutečnostech, že rodiče neměli možnost po dobu záměny uplatňovat svá oprávnění ve vztahu k biologickému dítěti, vytvořili si zcela přirozeně vztah k dítěti, které si z porodnice odnesli, a při navrácení dětí do původních rodin se měli vzdát vychovávaných dětí. Dle žalobců je tato situace **ztrátou společenství blízké osoby** analogicky srovnatelná s porušením práva na život, neboť pro obě

rodiny děti, které měly u sebe a vychovávaly je jako vlastní, jakoby přestaly existovat, rodinný život byl zpřetrhán a rodiny tak o tyto děti byly připraveny analogicky stejně, jako by pro ně děti zemřely. Již nad nimi nemají vliv a nemohou určovat směr jejich vývoje. Rodiče byli nuceni vychovávaných dětí se vzdát a přijmout naopak dítě, které je sice biologicky jejich, ale které neznali, které nevychovávali a ke kterému neměli vytvořeny žádné citové vazby. Rovněž tak dle žaloby byla rodičům upřena možnost dát svému dítěti jméno dle vlastního uvážení, neboť v zájmu zachování stávajících zvyků dětí jim byla ponechána jména původní, čímž byla rodičům upřena možnost dát svému dítěti původní jméno. Po podání žaloby došlo k doplnění skutkových tvrzení v tom směru, že obě děti mají nově dvě jména, když "takto to bylo výhodnější řešit na matrice". I po návratu do biologických rodin jsou obě děti oslovovány tak, jak jsou zvyklé. Dle žalobních tvrzení museli rovněž rodiče čelit značné medializaci, mnohdy nechutným polemikám na různých webových stránkách či v tisku a nařčení, že podporují medializaci případu. Bylo rovněž zdůrazněno, že partnerský vztah žalobců B. a T. se dostal do mimořádně kritické situace, a to v důsledku podezření z nevěry žalobkyně T..

3) Nárokováná výše zadostiučinění měla být dle žalobců *alarmem, výstrahou a mementem* pro obdobná profesní zařízení, která se zabývají tak zásadní činností, jako je péče o zdraví lidí a porodní péče. Ze strany žalované nemocnice již došlo k *omluvě* za způsobený zásah. Došlo rovněž k *vyvození pracovních sankcí* v žalované nemocnici a zřizovatel žalované nemocnice "jako jiný účastník" poskytl oběma rodinám *dary ve výši vždy 100.000,- Kč*, v podstatě jako "výraz politický", které měly sloužit k sanování vzniklých škod. Na všechny náklady však nestačily a z tohoto důvodu je vedeno samostatně řízení ohledně náhrady škody u Okresního soudu v Třebíči.

4) Žalovaná nečinila sporným, že nedbalostí zdravotnického pracovníka žalované došlo k omylu, který vedl k *zaměnění obou novorozenců a uznávala svou odpovědnost za nedbalostní zásah do osobnostních práv účastníků* vzniklý v důsledku nedbalé prevence, kdy došlo k *nedostatečnému označení novorozenců, podcenění nesouhlasných údajů* ohledně váhy a míry dětí a v konečném důsledku k vyřešení této věci *neoprávněným zásahem do zdravotní dokumentace* přepsáním údajů. Poukázala však na skutečnost, že nárokováná zadostiučinění je ve *zcela bezprecedentní výši* v České republice a požadovaný účel "odstrašení" je v rozporu s účelem zadostiučinění v českém právu, které rozdílně např. oproti právu USA *nezná institut punitive damages*. Zadostiučinění v našich podmínkách plní *funkci kompenzační, nikoli sankční*. Navrhla *smírné vyplacení částky 300.000,- Kč pro každou z rodin*, kdy společně s jednorázovým darem Kraje Vysočina ve výši 100.000,- Kč pro každou z rodin na překonání následků záměny by celková výše kompenzace pro každou z rodin činila 400.000,- Kč. V případě daru se přitom nejednalo "o gesto politické, ale o gesto lidské". Poukázala rovněž na *vyvození příslušných pracovních důsledků, poskytnutí morální satisfakce omluvou a zpřísnění preventivních opatření v nemocnici*.

5) Dále žalovaná v rámci své procesní obrany proti žalobě poukázala na *spoluodpovědnost žalobců za neodhalení záměny*, když v tomto směru zdůraznila otázku nesouhlasných hodnot v naměřených vahách a výškách novorozenců, jakož i skutečnost, že dítě žalobkyně Č. bylo rozeno zvonečkem a mělo proto hematoma na hlavě a zlomenou klíční kost. Rovněž tak uvedla, že partnerský vztah B. a T. byl konfliktní i před záměnou a také psychický stav paní Č. před záměnou nebyl dobrý.

6) V souvislosti s **medializací věci**, ke které dle žalované zejména z iniciativy žalobce B. a jeho švagra M. S. došlo, uvedla, že žalobci od počátku napadali žalovanou i její vedoucí pracovníky v tisku i v televizi, přičemž svou kauzu poskytli médiím **za úplatu**, kterou je nutno zohlednit při rozhodování o výši "kompenzace".

7) Vedlejší účastník na straně žalované se ztotožnil s vyjádřením žalované a poukázal na skutečnost, že žalovaná nemocnice má řádně uzavřenou pojistnou smlouvu, svou odpovědnost za vzniklý zásah uznala a pojišťovna je proto připravena poskytnout pojistné plnění, případně se na plnění podílet.

8) Po soudem učiněném pokusu o smír dle § 99 o.s.ř. **byli žalobci ochotni v rámci smírných jednání své požadavky redukovat i výrazně**.

9) Žalovaná však svou nabídku smíru považovala za **dostatečnou**. Závěrem žalovaná své procesní postoje zcela **přehodnotila**, když odmítla možnost smíru a **navrhla zamítnutí žaloby**, neboť **k dostatečné morální satisfakci došlo samotným projednáním věci před soudem**. Zdůraznila v těchto souvislostech, že z hlediska újmy je zde **relativní happy end**, žádná fyzická újma nevznikla a rodiny získaly nové přátele. Zdůraznila i **přerušeni příčinné souvislosti**, když stačilo, aby rodiče, příp. později ošetřující gynekologové, kontaktovali lékaře žalované. V tomto směru již dříve poukázala na přepis údajů ohledně váhy dětí ve zdravotnické dokumentaci gynekologů matek.

10) Vedlejší účastník žalované za této situace navrhl, aby žalobkyni T. bylo přiznáno 200.000,- Kč, žalobci B. 50.000,- Kč, jejich dceři 50.000,- Kč a každému z žalobců Č. 100.000,- Kč.

B) Zjištěný skutkový stav a jeho právní hodnocení

1) Soudem bylo v řízení zjištěno, že dne 9.12.2006 v žalovaném nemocničním zařízení porodily obě žalující matky své dcery, když dle zdravotní dokumentace se V. Č. narodila ve 3.55 hod. a N. B. ve 4.13 hod. Mezi účastníky nebylo sporu (§ 120 odst. 4 o.s.ř.) o tom, že ze strany žalované nemocnice došlo k záměně těchto novorozenců, a to v důsledku okolností, za něž nese odpovědnost žalovaná.

2) Přímou na žalovanou **uznávaném** skutkovém základu lze vymezit relevantní **okolnosti, za nichž k porušení osobnostních práv žalobců žalovanou došlo**, přičemž lze konstatovat, že nedbalostí zdravotnických pracovníků, za něž žalovaná nemocnice na základě analogické aplikace § 420 odst. 2 obč. zák. ve spojení s § 853 obč. zák. právně odpovídá, došlo k:

- nedostatečnému označení** novorozenců po porodu,
- vlastní **fyzické záměně** novorozenců,
- nedostatečnému prošetření signalizovaných problémů** s nesouhlasnými údaji ohledně váhy a míry novorozenců,
- nedostatečnému "vyřešení"** signalizovaných problémů svévolně provedenými **neoprávněnými zásahy do zdravotnické dokumentace** (změnou údajů v ní).

3) Nad rámec žalovanou uznávaných okolností, za nichž k porušení práv žalobců došlo, lze na základě provedeného dokazování dovodit i nedbalostní pochybení další, a to:

e) **zdravotní poškození dítěte žalobkyně Č. po porodu** nebyla ve zdravotnické dokumentaci **nijak zachycena**.

4) S ohledem na fakt, že žalovaná svou odpovědnost za záměnu novorozenců *uznávala*, nebylo v řízení zapotřebí blíže zjišťovat, který konkrétní pracovník žalované obě holčičky **fyzicky zaměnil** ani ve který přesný moment se tak stalo. Odpověď na tyto (za dané procesní situace *pro účely řízení ve věci ochrany osobnosti v zásadě irelevantní otázky*) nedalo ani šetření provedené policejními orgány tak, jak je zachyceno ve vyšetřovacím spise Policie České republiky, okresního ředitelství Třebíč, sp. zn. ORTR-1746/TČ-70-2007. Usnesením Okresního státního zástupce v Třebíči č.j. 1 ZN 2566/2007-25 ze dne 14.11.2007 byla jako nedůvodná zamítnuta stížnost JUDr. Veleby proti usnesení Policie České republiky, okresního ředitelství Třebíč sp. zn. ORTR-1746/TČ-70-2007 ze dne 1.11.2007, kterým bylo odloženo trestní oznámení, neboť ve věci nejde o podezření z trestného činu a není na místě věc vyřídit jinak. V usnesení bylo konstatováno, že **není prakticky možné zjistit okamžik faktické záměny obou novorozených děvčat**. Vyjde-li soud z hypotézy, že obě děti byly zaměněny při koupání, bylo obsahem policejního spisu zjištěno, že zdravotní sestra A. B. (jak sama policii uvedla) dne 9.12.2006 kolem 6.00 hod. vykoupala dítě paní Č. a přitom zcela jistě sundala z ručky miminka číslo. Nebylo však objektivně zjištěno, zda koupala *i druhé dítě* či zda toto po *výměně směny* již koupala zdravotní sestra Z. M..

5) Rovněž tak bylo soudem shledáno, že poté, co došlo k fyzické záměně dětí, **obě matky avizovaly nesrovnalosti v naměřených hodnotách váhy dětí zdravotnickému personálu žalované**. Nesrovnalosti v hodnotách váhy dětí naměřených při porodu a při večerním koupání dne 10.12.2006 byly přitom poměrně zásadní a zřetelné (3.300 g a 2.650 g). Obě matky dle účastnických výpovědí před soudem i dle výpovědí učiněných před policií tyto rozpory řešily nejen se svými partnery, ale upozornily na ně i zdravotní sestry, a to přímo s **výslovným podezřením, že mohlo dojít k záměně dětí**. **Matky řešily možnost záměny dětí dle vlastních výpovědí i vzájemně ještě v nemocnici**. Ze strany žalované nemocnice však **nedošlo k řádnému a dostatečnému prošetření signalizovaných problémů**, což žalovaná *uznávala*. Avizované problémy nebyly žalovanou nemocnicí adekvátně prošetřeny ani za situace, kdy dle zdravotnické dokumentace žalobkyně T. rodila přirozeně, zatímco dítě žalobkyně Č. bylo (a to dokonce dle procesní obrany žalované samotné) rozeno vakuumentraktorem ("per VEX" - č.l. 68 a č.l. 105 vyšetřovacího spisu) a mělo proto **hematom na hlavě (kefalhematom) a frakturu pravého klíčku**. Je v těchto souvislostech příznačné, že i přes zdokumentovanou přítomnost pediatriů u porodu vakuumentraktorem (č.l. 105 vyšetřovacího spisu) nebyla tato **zdravotní poškození dítěte žalobkyně Č. po porodu** ve zdravotnické dokumentaci **nijak zachycena**, ale objevila se bez bližšího vysvětlení až ve zdravotnické dokumentaci ohledně "N. B." (č.l. 122 in verte a č.l. 123 vyšetřovacího spisu). Byla tak porušena povinnost vést zdravotnickou dokumentaci (§ 67b odst. 1 zák. o péči o zdraví lidu), a to průkazně, pravdivě a čitelně (§ 67b odst. 4). **Přitom pokud by zdravotnický personál tato poškození dítěte v dokumentaci zachytil, bylo by to nesporně velmi jednoduchým prostředkem pro odhalení záměny**.

6) S otázkou přístupu k vedení zdravotnické dokumentace v žalované nemocnici souvisí další zjištěný skutkový závěr, který završil výsledný fakt, že obě matky ze žalované nemocnice odešly se zaměněnými dětmi. Žalovaná sama *uznávala*, že došlo

k nedostatečnému "vyřešení" signalizovaných problémů svévolně provedenými neoprávněnými zásahy do zdravotnické dokumentace. Dle obsahu vyšetřovacího spisu došlo v rámci "šetření" toliko k tomu, že zdravotní sestra A. B. po zjištění rozdílu ve váze u dítěte, které měla u sebe žalobkyně J. Č., při zjištění obdobného problému na pokoji, kde ležela žalobkyně J. T., tento problém řešila se sestrou oddělení JIP L.P. a porovnáním s údajem v záznamu o novorozenci. Poté A. B. vyplnila nově formuláře těchto záznamů, když věděla, že se v nich nesmí nikterak škrtat či přepisovat. K přepsání záznamu ji vedlo přesvědčení, že se jednalo o administrativní chybu v původní dokumentaci. I zde proto došlo k porušení povinnosti vést zdravotnickou dokumentaci průkazně, pravdivě a čitelně s nutností provedení opravy novým zápisem s uvedením dne opravy, identifikací a podpisem osoby, která opravu provedla, když původní záznam musí zůstat čitelný (§ 67b odst. 4 zák. o péči o zdraví lidu).

7) Na základě právního hodnocení takto zjištěných skutků zdravotnických pracovníků žalované, za které nese žalovaná právní odpovědnost ve smyslu § 420 odst. 2 obč. zák. ve spojení s § 853 obč. zák., lze zcela jednoznačně konstatovat, že ze strany žalované nemocnice došlo k intenzivnímu neoprávněnému zásahu do osobnostních práv žalobců. Neoprávněný zásah žalované nemocnice do osobnostních práv žalobců měl přitom formu nikoli jednorázového náhodného pochybení, ale celé série hrubých nedbalostních pochybení, a to ne jen a pouze v oblasti porušení obecné preventivní povinnosti (§ 415 obč. zák. ve spojení s § 853 obč. zák.), ale dokonce i v oblasti následného "řešení" záměny. Zdravotničtí pracovníci jsou přitom povinni vykonávat zdravotnické povolání svědomitě, poctivě, s hluboce lidským vztahem k občanům a s vědomím odpovědnosti ke společnosti (§ 55 odst. 1 zák. o péči o zdraví lidu) tak, aby byly naplněny základní cíle Úmluvy na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny (Úmluvy o lidských právech a biomedicíně), tj. ochrana důstojnosti a svébytnosti všech lidských bytostí a každému bez diskriminace byla zaručena úcta k integritě jeho bytosti a ostatní práva a základní svobody při aplikaci biologie a medicíny. Všechna zmíněná pochybení vykazují v tomto ohledu jeden nepřehlédnutelný společný prvek, a to absentující respekt k důstojnosti a jedinečnosti každého člověka jako zcela originální a nezaměnitelné lidské bytosti, neboť každý člověk je již v okamžiku svého narození nadán vlastnostmi a charakteristikami, které jej odlišují od všech jedinců ostatních a které z něho činí zcela originální lidskou osobnost (shodně Buriánek, J.: Lékařské tajemství, zdravotnická dokumentace a související právní otázky, Linde Praha, a.s., 2006, s. 42).

8) Soud přitom zcela odmítl úvahy žalované, která sice svou odpovědnost uznávala, snažila se však současně dovodit spoluodpovědnost žalobců za záměnu a přerušení příčinné souvislosti. Tyto snahy soud zhodnotil jako účelové. Obě matky druhý den po porodu po zjištěných nesrovnalostech ve vahách holčiček signalizovaly, jak již uvedeno, možnou záměnu dětí odbornému zdravotnickému personálu nemocnice. Pro počínání zdravotnického personálu žalované je přitom příznačné, že za situace avizovaných problémů s nekorespondujícími hodnotami váhy obou dětí k odhalení záměny nebyly učiněny žádné adekvátní kroky, i to, že přes zdokumentovanou přítomnost pediatri u porodu vakuumextraktorem nebyla zdravotní poškození dítěte žalobkyně Č. po porodu ve zdravotnické dokumentaci nijak zachycena, ale objevila se bez bližšího vysvětlení až ve zdravotnické dokumentaci ohledně "N.B.". Pokud by zdravotnický personál

tato poškození dítěte v dokumentaci zachytil, bylo by to nesporně velmi jednoduchou cestou pro odhalení záměny. Na zdravotnický personál je přitom zapotřebí klást oproti oběma matkám **zvýšené kvalifikované nároky**. Pokud obě matky jako **prvorodičky** nacházející se v psychickém i fyzickém stavu **po absolvovaném porodu** vycházely **v dobré víře** z ujištění personálu, že k záměně dojít nemohlo a že došlo pouze k administrativnímu pochybení, **nelze jejich spoluodpovědnost za záměnu dovést**. V rozporu s tímto závěrem není v žádném případě ani skutečnost, že dle znaleckého posudku soudních znalců Doc. PhDr. Jany Kocourkové a MUDr. Jiřího Koutka ze dne 2.1.2009 jsou rodiče normálními osobnostmi s průměrnou mírou asertivity. I znalkyně Doc. PhDr. Jana Kocourková k tomu uvedla, že konstatovaná průměrná asertivita matek není v rozporu se skutečností, že se matky v nemocnici nechaly odbýt zdravotními sestrami, neboť zdravotničtí pracovníci představují **určitou autoritu**. S tímto se soud zcela ztotožnil, když v tomto směru odkázal zejména na výpověď žalobkyně J. Č., která uvedla, že *"asi hodinu čekala a pak jí sestra řekla, že zaměnily váhu, když nešly počítače, stoprocentně jí věřila, důvěřovala jí a nikdy by ji nenapadlo, co se stalo"*. Analogii těchto vztahů lze částečně spatřovat v **obecném principu ochrany spotřebitele**, neboť i on se při vstupu do vztahu s **profesionálem daného oboru** nachází ve velké informační **nevýhodě** (obdobně Šustek, P., Holčapek, T.: Informovaný souhlas, teorie a praxe informovaného souhlasu ve zdravotnictví, ASPI, 2007, s. 51). Lze snad ještě při zpětném kritickém pohledu učinit konstatování, které vyjádřil Okresní státní zástupce v Třebíči v usnesení sp. zn. 1 ZN 2566/2007-25 ze dne 14.11.2007, dle kterého došlo k *"jisté nedůslednosti rodiček"*, když *"ani neoslovily lékaře a spokojily se s vyjádřením sester"*, v žádném případě však nelze z takové případné nedůslednosti právně dovozovat spoluodpovědnost obou matek (či kohokoli z rodičů) vycházejících v dobré víře a důvěře v odbornou kvalitu zdravotnického personálu žalované nemocnice z výsledků "šetření" odborného personálu, který v celé této kauze **profesně zcela selhal**.

9) Nutno však v těchto souvislostech učinit i závěr další, a sice že **již tehdy vzniklo v obou rodinách první podezření na skutečnost, že k záměně dětí v nemocnici mohlo dojít**, jakkoli byly obě matky hrubým pochybením zdravotnického personálu žalované ubezpečeny, že k záměně dojít nemohlo a že se jedná toliko o administrativní pochybení. S tímto podezřením byly přitom dle účastnických výpovědí všech rodičů seznámeny nejen obě matky, které řešily možnost záměny dětí dle vlastních výpovědí i vzájemně ještě v nemocnici, ale zprostředkovaně i oba otcové a dle vlastních svědeckých výpovědí i svědkové ze strany žalobce L. B. M.S. (švagr) a A. B. (matka).

10) **Obě rodiny** tak byly v důsledku série hrubých nedbalostních pochybení žalované nemocnice **reálně rozděleny odloučením dětí od rodičů**. Skutečnost, že žalobci L. B. a J. T. vychovávají dítě, jehož nejsou biologickými rodiči, byla dle provedeného dokazování **odhalena až v září 2007**. Stalo se tak na základě znaleckého posudku ze dne 10.9.2007 vypracovaného soudní znalkyní RNDr. Jitkou Kadlecovou, Ph.D. v rámci řízení o žalobě na popření otcovství, kterou dne 12.4.2007 žalobce L. B. proti partnerce i N. podal. Paternitní spor byl veden Okresním soudem ve Žďáru nad Sázavou pod sp. zn. 11 C 40/2007. Ná vazně, jak žalobci J. a J. Č. ve svých výpovědích uvedli a jak vyplývá i ze svědecké výpovědi PhDr. Mgr. O. H., byla kontaktována rodina druhá, a to (jak z výpovědi svědkyně vyplývá) ve středu 26.9. 2007. Došlo k odběru DNA vzorků a zjištění skutečnosti, že ani manželé Č. nevychovávají dítě, jehož by byli biologickými rodiči. Dle výpovědí rodičů i svědků, kteří rodinám poskytovali psychologickou pomoc (tj. nejprve PhDr. Mgr. O. H. jako psycholožky

zajištěné zřizovatelem nemocnice Krajem Vysočina a posléze PhDr. P. H. zajištěným právním zástupcem žalobců) došlo poté k navázání kontaktů mezi oběma rodinami, ke vzájemnému seznámení a sbližování biologických rodičů s vlastními dětmi, vše s využitím odborné pomoci psychologů. **K navrácení dětí biologickým rodičům došlo definitivně v prosinci 2007 na doporučení psychologa PhDr. H.**

11) Na základě právního hodnocení takto zjištěného skutkového stavu lze konstatovat, že žalovaná nemocnice se sérií neomluvitelných a trestuhodných pochybení dopustila **neoprávněného zásahu do osobnostních práv všech žalobců** ve smyslu § 11 obč. zák., když nese právní odpovědnost za to, že **obě rodiny byly v období od prosince 2006 do prosince 2007 reálně rozděleny odloučením dětí od rodičů**. Tím žalovaná zcela **flagrantně porušila právo na soukromí žalobců**, což je jeden z nejvýznamnějších atributů osobnosti každého člověka, který dle konstantní judikatury zahrnuje i **právo na nerušený rodinný život a vytváření a rozvíjení vztahů v rámci rodiny**.

12) Již zde je zapotřebí zdůraznit, že v řízení sice byla zjištěna **spoluodpovědnost jednoho z rodičovských párů za pozdní odhalení záměry dětí daná za období od dubna 2007 do září 2007** (tak, jak bude argumentačně vysvětleno níže), tato právně relevantní skutečnost má však svůj význam (§ 417, § 441, § 853 obč. zák.) toliko ohledně žalobců L. B. a J. T., nikoli ohledně žalobců ostatních. Vztahy mezi jednotlivými žalobci jako osobami dotčenými neoprávněným zásahem do vlastních osobnostních práv a žalovanou nemocnicí jako osobou za tento zásah odpovědnou jsou totiž **zcela samostatnými právními vztahy, vzájemně na sobě nezávislémi**, přičemž každý z žalobců uplatňuje vůči žalované nemocnici z titulu ochrany individuální osobnosti své vlastní osobnostní právo. Předmětem řízení jsou tak samostatná osobnostní práva jednotlivých žalobců, **spoluúčast žalobců B. a T. má dopad pouze do oblasti jejich vlastních individuálních osobnostních práv a nelze v žádném případě dovozovat možné přerušení příčinné souvislosti** mezi neoprávněným zásahem žalované nemocnice do osobnostních práv **ostatních žalobců**, u nichž žádná spoluodpovědnost není dána, a jim individuálně vzniklou nemajetkovou újmou.

13) Právo na soukromí včetně práva na soukromý a rodinný život je jako jedno z nejvýznamnějších osobnostních, resp. lidských práv chráněno obecně nejen zákonem (pro účely ochrany osobnosti § 11 a násl. obč. zák.), ale i předpisy nadzákonnými. V oblasti ústavního pořádku je toto právo garantováno **Listinou základních práv a svobod**, a to obecně **čl. 7 odst. 1** zaručujícím nedotknutelnost soukromí a speciálně pak **čl. 10 odst. 2** garantujícím každému právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života. V oblasti mezinárodních úmluv majících přednost před zákonem je toto právo zajišťováno zejména **Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod v čl. 8 odst. 1** (právo každého na respektování soukromého a rodinného života) a **Úmluvou o právech dítěte**, dle jejíhož **čl. 16 odst. 1** žádné dítě nesmí být vystaveno svévolnému zasahování do svého soukromého života, rodiny a domova.

14) Význam **práva na rozvíjení vztahů s ostatními lidskými bytostmi jako součásti práva na soukromí** je trvale vyzdvihován Evropským soudem pro lidská práva i Ústavním soudem. Judikatura Evropského soudu již dávno dovodila, že respektování soukromého života musí rovněž zahrnovat i právo vytvářet a rozvíjet vztahy s ostatními lidskými bytostmi (např. rozsudek ve věci **Niemitz proti Německu** ze dne 16.12.1992), neboť čl. 8 Úmluvy chrání právo na identitu a osobní rozvoj a právo navazovat a rozvíjet vztahy s jinými lidskými

bytostmi a okolním světem a zachování duševní stability je v tomto kontextu nepostradatelnou předběžnou podmínkou k účinnému požívání práva na respektování soukromého života (např. rozsudek ve věci *Bensaid proti Spojenému království Velké Británie a Severního Irska* ze dne 6.2.2001).

15) V tomto rámci má zcela zásadní význam rozvíjení vztahů s ostatními lidskými bytostmi v rámci rodiny. Lidský jedinec je totiž od svého narození až do smrti členem lidského společenství, jehož subjektivně nejvýznamnější součástí je nejmenší sociální jednotka - rodina. V psychice člověka je dokonce přítomna i tehdy, jestliže v ní nežije, protože původní - nukleární rodina formuje podstatným způsobem jeho osobnost a chování. Člověk se stává člověkem ve společnosti, a to zvláště pod vlivem rodiny. Psychická stabilita lidí a stabilita rodin spolu úzce souvisejí a navzájem se podmiňují (Vymětal, Jan: Základy lékařské psychologie, Psychoanalytické nakladatelství J. Kocourek, 1994, s. 42).

16) Je proto zcela pochopitelné, že v návaznosti na rozhodovací praxi Evropského soudu pro lidská práva rovněž Ústavní soud judikatorně vyzdvihl význam práva na rozvíjení vztahů v rámci rodiny, a to např. v *nálezu sp. zn. II. ÚS 517/99 ze dne 1.3.2000* s tím, že součástí soukromého života je nepochybně též rodinný život zahrnující vztahy mezi blízkými příbuznými a respektování soukromého (tedy i rodinného) života musí zahrnovat do určité míry právo na vytváření a rozvíjení vztahů s dalšími lidskými bytostmi, aby tak bylo možno mimo jiné také rozvíjet a naplňovat vlastní osobnost.

17) Základním prvkem rodinného života je pak právě soužití rodičů a dětí, jak s poukazem na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Kutzner proti Německu* uvedl Ústavní soud v *nálezu sp. zn. II. ÚS 838/07 ze dne 10.10.2007* s tím, že právě v tomto rámci se má uskutečňovat péče a výchova ze strany rodičů, na niž mají děti právo podle čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Podle citovaného článku Listiny mohou být nezletilé děti od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona.

18) Rozdělení rodiny představuje velmi závažný zásah do základních lidských práv a musí se opírat o dostatečně pádné argumenty motivované zájmem dítěte, jak v citovaném nálezu Ústavní soud uvedl s poukazem na rozhodnutí velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Scozzari a Giunta proti Itálii*. Za tyto důvody lze přitom považovat vystavení dětí násilí nebo špatnému zacházení, pohlavnímu zneužívání, nedostatek citového zázemí, znepokojivý zdravotní stav nebo psychickou nerovnováhu u rodičů, případně nevyhovující životní podmínky nebo materiální nedostatek ve spojení s dalšími okolnostmi. Rozhodně však tímto důvodem nemůže a nesmí být ona série hrubých nedbalostních pochybení zdravotnického personálu žalované nemocnice.

19) Existence neoprávněného zásahu žalované nemocnice do osobnostních práv žalobců byla proto soudem z uvedených důvodů jasně shledána. Žalovaná odloučením dětí od rodin zasáhla do práva na rodinný život žalobců jako nedílné složky práva na soukromí ve smyslu § 11 obč. zák., přičemž charakter tohoto zásahu lze (i slovy Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva) označit jako velmi závažný.

20) Rovněž došlo v důsledku neoprávněného zásahu žalované do osobnostních práv žalobců dle § 11 a násl. obč. zák. k porušení práva na jméno dětí a tomu korespondujícího osobnostního práva rodičů zvolit jméno dětí a zvoleným jménem samozřejmě dítě i oslovovat. K tomu nutno konstatovat, že demonstrativní výčet osobnostních práv v § 11 obč. zák. takové právo rodičů sice výslovně nezakotvuje, nicméně v systému *komplementární právní úpravy ochrany osobnosti* je nutno jej dovodit z § 38 odst. 3 zák. o rodině. Žalobci v rámci svých tvrzení uvedli, že obě děti jsou i po návratu do biologických rodin oslovovány tak, jak byly zvyklé, a v matrice mají zapsána nově jména dvě. Žalovanou nebyla tato skutečnost zpochybňována a i soud považuje za zcela logické a nevyžadující dokazování (§ 121 o.s.ř.), že je v zájmu dětí jejich oslovování neměnit. Jakkoli se porušení tohoto práva dětí i rodičů jeví v celkovém výsledném traumatu kauzy takřka nicotně, nelze samozřejmě odhlédnout ani od něj.

21) V řízení byla prokázána existence velmi závažné nemajetkové újmy u všech žalobců. V tomto směru lze důkazně vyjít nejen z výpovědí rodičů, které byly znaleckým posudkem soudních znalců Doc. PhDr. Jany Kocourkové a MUDr. Jiřího Koutka ze dne 2.1.2009 z forenzního hlediska označeny co do popisu traumat za věrohodné, korespondující s prožitým a bez vědomých účelových tendencí ke zkreslování, ale rovněž ze sdělení těchto znalců i dalších odborníků na lidskou psychiku, kteří se v řízení k otázce traumatizace žalobců vyjadřovali.

22) Existence velmi závažné nemajetkové újmy u všech žalobců byla prokázána nejen svědeckou výpovědí obou psychologů, kteří rodinám v době po odhalení záměny poskytovali odbornou pomoc (přičemž je zapotřebí zdůraznit, že se jednalo o psychology "**z obou stran**"), ale zejména s využitím dvou znaleckých posudků (jednoho jako soukromé listiny a druhého v režimu § 127 o.s.ř.) a výslechu znalců. Je zapotřebí v těchto souvislostech vyzdvihnout skutečnost, že soudní znalci Doc. PhDr. Jana Kocourková a MUDr. Jiří Koutek měli možnost odborně posoudit vývoj traumatu žalobců "v běhu času", neboť oba znalecké posudky (byť v jiném právním režimu) byly vypracovány právě těmito znalci, což je garanci zvýšené vypovídací hodnoty znaleckých závěrů. Rovněž tak jejich odborná profesní kvalifikace je další garanci vypovídací hodnoty závěrů znalců. Doc. PhDr. Kocourková je specializovanou klinickou psycholožkou, má kvalifikaci na dětskou psychologii, praxi vykonává od roku 1971 a je docentkou na II. lékařské fakultě Univerzity Karlovy. MUDr. Koutek je pak primářem dětské psychiatrie ve Fakultní Nemocnici Motol s plnou kompetencí posoudit z psychiatrického hlediska děti i dospělé, neboť má nadstavbovou atestaci z pedopsychiatrie a II. atestaci z psychiatrie dospělých. Žalovaná sice ve vztahu ke znaleckému posudku vypracovanému v režimu § 127 o.s.ř. původně zpochybnila metody znalců, jimiž znalci ke svým závěrům dospěli, po výslechu znalců, jímž své metody zcela dostatečně obhájili, však již v tomto směru žádné procesní úkony neučinila (jmenovitě nenavrhl vypracování revizního znaleckého posudku).

23) Bylo takto prokázáno, že trauma, které žalobci utrpěli, není výsledkem nějakých subjektivních pocitů rodičů ("spekulativní újma"), nýbrž vznikla zcela reálná a intenzivní újma, kterou by, jak soudní znalkyně Doc. PhDr. Jana Kocourková výslovně uvedla, velmi pravděpodobně jako následky záměny v osobním životě stejným způsobem pociťovala většina z nás. Dle znaleckého posudku soudních znalců Doc. PhDr. Jany Kocourkové a MUDr. Jiřího Koutka ze dne 2.1.2009 u všech rodičů došlo k nepochybné traumatizaci a rozvoji poruchy přizpůsobení, došlo k traumatizaci v oblasti životních jistot, což vedlo

ke snížení pocitu životní spokojenosti a jistoty. Nepochybně se u všech rodičů dle znalkyně Doc. PhDr. Jany Kocourkové jedná o celoživotní trauma a oběma holčičkám rovněž reálně hrozí dle závěru této znalkyně i dalšího znalce MUDr. Jiřího Koutka traumata v budoucím osobním životě vyvolaná neoprávněným zásahem žalované. Lze tedy i s ohledem na znalecké závěry zcela reálně uzavřít, že žalovanou způsobená traumata z citového života žalobců nikdy zcela nevymizí a jedná se tak o traumata osudová. V žádném případě přitom z provedeného dokazování nevyšly nikterak najevo skutečnosti tvrzené v rámci procesní obrany žalovanou, tj. ani skutečnost, že by partnerský vztah žalobců B. a T. byl konfliktní i před záměnou, ani to, že by psychický stav žalobkyně J. Č. před záměnou nebyl dobrý.

24) Současně lze na učiněném důkazním základě spolehlivě konstatovat, že psychická újma účastníků vzniklá ze společného skutku (záměny dětí v žalované nemocnici v prosinci 2006), za niž je žalovaná nemocnice odpovědná, není stejná. Nelze proto paušalizovat a dávat mezi účastníky rovnítko. Naopak je nutno hodnotit újmu skutečnou, individuálně jednotlivým žalobcům vzniklou (či reálně jim hrozící - viz.čl. B.74. rozsudku), obdobně jako se hodnotí v oblasti náhrady škody právě škoda skutečná (§ 442 odst. 1 obč. zák.). Rozsah újmy, za níž žalovaná nemocnice odpovídá, je u jednotlivých rodičů i dětí individuální, v případě žalobců B. a T. ovlivněný i vlastní spoluodpovědností na pozdním odhalení záměny a s tím spojenou spoluúčastí na části vlastních traumat.

25) Jedná-li se o rodiče, soud hodnotil újmu vzniklou v oblasti osobních i vztahových traumat jednak ve vztahu k dětem, jednak ve vztazích partnerských. K narušení rodinného života všech žalobců totiž došlo právě v těchto liniích. V případě žalobkyně J. T. došlo i k narušení vztahů s rodinou jejího partnera, v případě žalobce J. Č. pak vztahu k dceři druhé, T.

26) Ohledně vztahu rodičů k dětem lze důvodně konstatovat existenci čtyř základních oblastí újmy, které však nejsou i dle závěrů znaleckých naplněny u všech rodičů se stejnou mírou intenzity:

- a) nemožnost strávit s vlastním dítětem první měsíce života, které jsou přitom pro navázání bazálních vztahů mimořádně důležité (první ztráta osoby blízké, byť tehdy nevědomá, nyní však zcela důvodně jako újma pocíťovaná),
- b) trauma určité "Sophiiny volby" spojené s vyřazením vychovávaného a milovaného dítěte, k němuž byly navázány plnohodnotné citové vazby (v případě matek založené i na iracionálních, biologických faktorech), z vlastního rodinného života (druhá ztráta osoby blízké),
- c) potíže spojené s navázáním plnohodnotného vztahu k vlastnímu dítěti ovlivněné traumatem z předchozího,
- d) nemožnost oslovovat vlastní dítě zvoleným jménem, která, jak již uvedeno, se jeví v celkové vzniklé újmě takřka nicotně, nelze však samozřejmě odhlédnout ani od ní.

27) Možnosti strávit s vlastním dítětem první měsíce života byli v důsledku série nedbalostních pochybení žalované nemocnice zbaveni všichni rodiče. Obě děti byly v době od prosince 2006 do prosince 2007 odloučeny od vlastních rodičů a došlo v tomto směru k reálnému rozdělení rodin. V období od prosince 2006 do počátku října 2007, kdy dle výpovědi rodičů i PhDr. Mgr. O. H. došlo k prvnímu setkání obou rodin v XXXX

v XXXX, došlo k rozdělení rodin odloučením dětí od rodičů **zcela**. Později pak toliko **částečně**, když postupně docházelo za psychologické pomoci ke kontaktům mezi rodiči a dětmi, jejich sbližování a střídavé péči o děti. K definitivnímu návratu obou holčiček biologickým rodičům pak došlo na základě doporučení psychologa PhDr. Pavla H., který ve své výpovědi uvedl, že *"na přelomu listopadu a prosince se situace změnila tak, že děvčátka plakala a nechtěla se vracet k nebiologickým rodičům, což bylo signálem pro definitivní navrácení dětí"*.

28) Ve vztahu k vlastní vytrpěné újmě však byla současně zjištěna spoluodpovědnost žalobců L. B. a J. T. za období od dubna 2007 do září 2007. Bylo již soudem konstatováno, že **první podezření na skutečnost, že k záměně dětí v nemocnici mohlo dojít, bylo v případě obou rodin dáno již bezprostředně po záměně**, jakkoli byly obě matky hrubým pochybením zdravotnického personálu žalované ubezpečeny, že k záměně dojít nemohlo a že se jedná toliko o administrativní pochybení. S tímto podezřením byly přitom dle účastnických výpovědí všech rodičů seznámeny nejen obě matky, které řešily možnost záměny dětí dle vlastních výpovědí i vzájemně ještě v nemocnici, ale zprostředkovaně i oba otcové a dle vlastních svědeckých výpovědí i svědkové ze strany žalobce L. B. M. S. (švagr) a A. B. (matka). Další vývoj v obou rodinách však nebyl stejný, neboť zatímco v případě manželů Č. nebyly až do 26.9. 2007 (návštěva ohledně odběru vzorků k DNA analýze) dány žádné pochybnosti a oba byli přesvědčeni, že vychovávají vlastní dítě, v případě žalobců L. B. a J. T. byla situace zcela opačná. Jejich prvotní podezření z doby událostí v nemocnici bylo postupně **objektivně přizívováno dalšími indiciemi**, neboť v rodině postupně vznikly **pochybnosti o nepodobě N.** na kohokoli z rodiny iniciované prvotně matkou žalobce L. B. svědkyní A. B., tak jak byly zjištěny výsledkem obou žalobců i svědeckou výpovědí A. B. a M. S.. Z výpovědí těchto svědků i obou žalobců rovněž vyplývá, že **pod tlakem rodiny (své matky, zprostředkovaně svého švagra) přistoupil žalobce L. B. prostřednictvím svědka S. začátkem března 2007** (termín zjištěn z výpovědi svědka M. S. i z proforma faktury č. 762 vystavené obchodní společností DNAtest.CZ dne 26.2.2007) **k objednávce DNA testu** ohledně otcovství k N., a to **bez vědomí partnerky**.

29) Skutečnost, že **tajně vyžádaná analýza DNA je protiprávní čin namířený proti vůli dítěte, popř. jeho zákonného zástupce**, byla již konstatována v německé justiční praxi, a to rozsudkem Spolkového soudního dvora ze dne 12.1.2005 - XII ZR 227/03 (Vrchní zemský soud v Celle), v němž je mimo jiné poukazováno na skutečnost, že každé vyšetření na DNA a použití identifikačního vzorku DNA zasahuje do osobnostních práv. Rozsudek poukazuje rovněž na skutečnost, že např. ve Francii či ve Velké Británii jsou mimosoudní analýzy DNA bez souhlasu dotyčné osoby zakázány. Obdobné obecné principy ochrany osobnosti (ochrana integrity člověka a jeho genomu) nepochybně platí i u nás. **Skutkový omyl v osobě, která je předmětem útoku** (domnělá biologická matka ve skutečnosti biologickou matkou není), přitom **na odpovědnosti za neoprávněný zásah do osobnostních práv ničeho nemění**, neboť vždy je takto chráněna osobnost konkrétního člověka - konkrétního dítěte a ženy (v daném případě žalobkyně T.).

30) Tento protiprávní čin byl však žalobcem L. B. pod tlakem rodiny vykonán a přinesl svůj, byť **nezákonný výsledek v podobě zjištění, že pravděpodobnost jeho otcovství**

k N. je nulová. O výsledku testu se žalobce L. B. dle svědecké výpovědi M. S. **dozvěděl pravděpodobně na své narozeniny, tj. XXXX.** Rovněž sám žalobce uvedl ve své výpovědi termín **5. nebo 6. dubna 2007.** Dle výpovědi obou žalobců za situace, kdy byla žalobkyně T. žalobcem B. s výsledkem nezákonně pořízeného testu seznámena, ujišťovala jej o své věrnosti, výsledky testu si nepřipouštěla a nevěřila jim. V těchto souvislostech **všechny zúčastněné možnost záměny dětí již v té době napadala a řešila se mezi nimi v rodině.** Žalobce L. B. ve své výpovědi uvedl, že **"již v té době mě napadlo, že děti museli vyměnit"** a **"toto, že děti museli v nemocnici zaměnit, zaznělo nahlas i od partnerky"**. Právě tak žalobkyně J. T. ve své výpovědi uvedla, že **"pak jsem dlouho seděla s L. a se švagrem a řešili jsme, že mohli děti vyměnit, ale já si to nepřipouštěla"**. Rovněž svědek M. S. ve výpovědi uvedl, že **"je pravdou, že možnost, že došlo k záměně dětí, se již tehdy řešila"**. Také svědkyně A. B. ve svědecké výpovědi uvedla: **"Napadlo nás to s těmi váhami a jestli nemohlo dojít k záměně"** a **"to se stalo v dubnu"**.

31) Již v **dubnu 2007** se proto za situace, kdy žalobkyně T. ujišťovala žalobce B. o své věrnosti, v této rodině **výslovně řešila možnost, že v porodnici došlo k záměně dětí.** **Celý řetězec pochybností (prvotní pochybnosti** dané již při událostech v porodnici **i následné pochybnosti** ohledně nepodoby dítěte i ohledně výsledku nezákonného testu otcovství při současném ujišťování žalobkyně T. o vlastní věrnosti) rovněž **zcela reálně a objektivně zakládal důvodné podezření,** že k záměně dětí dojít mohlo (byť samozřejmě nikoli existující jistotu v tomto směru).

32) Je nepřipustné události minulé hodnotit z pohledu "ex post", tj. z pohledu dnešního a při současné znalosti věcí. Je naopak zapotřebí hodnotit je z pohledu **"ex ante"**, tj. z pohledu tehdejší situace, osob, které se v ní nacházely, a informací, které tehdy měly.

33) **Závěr o tom, že u žalobců L. B. a J. T. i u svědků A. B. a M. S. v dubnu 2007 na základě informací, které tehdy měly, panovaly pochybnosti, že k záměně dětí mohlo dojít (byť samozřejmě nikoli existující jistota v tomto směru) při pohledu "ex ante" jednoznačně obstojí.**

34) Důkazně je tento závěr stvrzován nejen citovanými obsahy jejich vlastní výpovědí, ale **je prokázán i některými listinnými důkazy.** V žalobě na popření otcovství, kterou žalobce L. B. proti své partnerce i N. dne 12.4.2007 podal k Okresnímu soudu ve Žďáru nad Sázavou, je na straně 1 in verte ve vztahu k J. T. uvedeno, že **"vyslovila určité pochybnosti, připustila případnou možnou záměnu dětí v porodnici v Třebíči, kde se N. narodila"**. Právě tak ze zdravotní dokumentace žalobkyně J. T. vedené její gynekoložkou MUDr. I.P. vyplývá, že žalobkyně se této lékařce se svým podezřením na možnou záměnu dětí **výslovně svěřila,** když dle zápisu ze dne 13.4.2007 byla provedena **"konzultace ohledně otcovství...možné výměny dítěte v porodnici"**.

35) Nikdo z obou žalobců však nedokázal svou (nezpochybnitelně již tehdy traumatizující situaci) v dubnu 2007 adekvátně řešit a se svým důvodně daným podezřením (nikoli však samozřejmě s vědomou existující jistotou), že došlo k záměně dětí, patřičně naložit, a to ani svépomocí ani s využitím státních orgánů. **To nejen s ohledem na zájmy své, ale i s ohledem na zájmy rodičů z rodiny druhé i zájmy obou dětí (především nutno zdůraznit přímo**

zájem vychovávaného dítěte, N.), neboť opožděně zjištěná pravda v září 2007 byla dle soudního znaleckého posudku traumatizující mnohem více. Dle písemného znaleckého posudku Doc. PhDr. Jany Kocourkové a MUDr. Jiřího Koutka ze dne 2.1.2009 totiž obecně platí i lidsky chápaný závěr, že vazba rodičů a dítěte **zesiluje** v důsledku aktivní péče o dítě a toto platí i v tomto konkrétním případě. Dle soudní znalkyně Doc. PhDr. Jany Kocourkové se dá zcela jednoznačně říci, že fixace žalobkyně T. na N. by byla výrazně slabší a nebyla by tak výrazná, pokud by došlo k odhalení záměny v dubnu 2007 místo v září 2007. Nepochybně na fixaci měla zásadní vliv nejen doba společného soužití a péče, ale i to, že se žalobkyně T. nacházela v prostředí, které ji podezíralo z nevěry, a N. byla pro ni v tomto prostředí pozitivním bodem (čímž však současně bylo **dítě** nuceno objektivně v **rozporu se svými zájmy** v tomto emočně-konfliktním prostředí setrvat, v důsledku čehož jsou u něj **vyšší rizika psychických potíží do budoucna**).

36) Přesto, že jsou oba žalobci dle závěrů znalců normální osobnosti s normální inteligencí i asertivitou, nedokázali tuto traumatizující situaci adekvátně řešit a předejít budoucím traumatům vyšším. Situace nebyla řešena ani svépomocí, když nebyly vypracovány testy DNA zejména ohledně mateřství, přičemž žalobkyně T. sama vypověděla, že "chtěla, aby testy udělala nějaká kvalifikovaná doktorka", nedokázala však odpovědět na dotaz, proč tedy za žádnou kvalifikovanou doktorkou hned nešli. Rovněž se nikdo z obou žalobců neobrátil s podezřením, že k záměně dětí došlo, na orgány státu (orgán sociálně-právní ochrany dětí, opatrovnícký soud, policie). Povinností orgánu státu by přitom bylo za této situace v souladu s pozitivními závazky státu (čl. 2 - 5) stanovenými Úmluvou o právech dítěte zabezpečit realizaci práva dětí na péči rodičů (čl. 7 Úmluvy), tj. zajistit, aby děti nebyly odděleny od svých rodičů (čl. 9 Úmluvy) a byla tak obnovena totožnost dětí včetně jejich rodinných svazků (čl. 8 Úmluvy).

37) K okolnostem, za nichž žalobce L. B. podal žalobu na popření otcovství, sám uvedl, že "by došlo k propadnutí šestiměsíční popěrné lhůty", přičemž "jsem počítal s tím, že vypracování testu DNA znalcem přes soud je otázkou dlouhodobější počítanou na měsíce". Žalobkyně J. T. uvedla, že "celou situaci jsem chtěla řešit tím, že bych na testy šla i já, abych je přesvědčila, že jsem věrná, a to i na testy přes internet, řekla jsem to i nahlas L., ale oni říkali, tím myslím L. a švagra, že se to musí udělat přes soud". Svědek M. S. uvedl, že žalobce L. B. "k tomu byl vyprovokován tchýní, aby se nestalo, že by ho partnerka opustila se skutečným otcem a on by platil na dítě, které by nebylo jeho". Svědkyně A. B. uvedla, že situace byla řešena žalobou na popření proto, že "nechtěla, aby syn platil na cizí dítě". Prioritou při řešení situace tak nebylo vyjasnit skutečnost, že mohlo dojít k záměně dětí, ale zajistit, aby nedošlo k propadnutí šestiměsíční popěrné lhůty dle zákona o rodině (§ 61 odst. 1 zák. o rodině) a žalobce L. B. v případě vyloučení svého otcovství nemusel k dítěti plnit vyživovací povinnost, a to ať již za situace, kdy by jej partnerka opustila (svědek M. S.), či i bez této podmínky (svědkyně A. B.).

38) Žalobce L. B. jako dospělý a svéprávný člověk s normální osobností nedokázal odolat tlakům činěným ze strany své rodiny, zejména své matky, a (nutno opět zdůraznit s ohledem na vše shora uvedené při hodnocení "ex ante") došlo ke zcela neadekvátnímu řešení situace (při důvodně existujícím podezření na záměnu dětí) podáním žaloby na popření otcovství. Paternitní spor žalobce L. B. vyvolal žalobou podanou dne

12.4.2007 k Okresnímu soudu ve Žďáru nad Sázavou proti své partnerce i N., v níž (jak již uvedeno) výslovně zmínil, že jeho partnerka "vyslovila určité pochybnosti, připustila případnou možnou záměnu dětí v porodnici v Třebíči, kde se N. narodila". **Důvod podání žaloby na popření otcovství** byl na základě výpovědí obou svědků jednoznačně **shledán v tom, aby žalobce B. nemusel platit na cizí dítě**, a to ať již za situace, kdy by jej partnerka opustila (svědek M. S.), či i bez této podmínky (svědkyně A. B.).

39) I dle soudní znalkyně Doc. PhDr. Jany Kocourkové je za situace, kdy měl žalobce L. B. pochybnosti o svém otcovství, minimálním způsobem vykonával aktivní péči o dítě (viz. čl. B.52. rozsudku), nechal si vypracovat DNA test a podal žalobu na popření otcovství s tím, aby neplatil na cizí dítě, velmi nepravděpodobné, že by se jednalo o neambivalentně láskyplný vztah k N.. Podání žaloby na popření otcovství tehdejší situaci adekvátně neřešilo, neboť **soud v rámci paternitního sporu neměl projednávat, že došlo k záměně dětí, ale toliko otázky s žalobou spojené (tj. popření otcovství)**. I proto **byla tato žaloba zcela logicky** rozsudkem Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou č.j. 11 C 40/2007-63 ze dne 11.10.2007 s právní mocí ke dni 5.11.2007 **zamítnuta**. **Odhalení záměny dětí** však tato **žaloba pouze pozdržela**, když vyloučení rodičovství žalobců B. a T. k N. bylo zjištěno až na základě znaleckého posudku RNDr. Jitky Kadlecové, Ph.D. ze dne 10.9.2007 vypracovaného v *prioritně* zahájeném řízení o popření otcovství. Žalobce L. B. přitom sám ohledně žaloby na popření otcovství uvedl, že "počítal s tím, že vypracování testu DNA znalcem přes soud je otázkou dlouhodobější počítanou na měsíce."

40) Ostatně i svědkyně PhDr. Mgr. O. H. ve své výpovědi zcela správně vystihla podstatu věci tím, když ohledně řízení o popření otcovství z pohledu psycholožky uvedla, že "to bylo zbytečné, když testy obou měly být pořízeny okamžitě, vše by bylo jednodušší".

41) Otázky skutkového základu spoluodpovědnosti žalobců B. a T. za pozdní odhalení záměny lze proto **shrnout** tak, že **první povědomost** o možné záměně dětí získali **již v porodnici** v souvislosti s problémy týkajícími se nekorespondujících hodnot váhy a míry novorozenců. Pochybnosti o nepodobě vychovávané N. vedly žalobce L. B. pod tlakem rodiny k vypracování testů DNA, které prokázaly, že není otcem N., když pravděpodobnost jeho otcovství je zcela nulová. Možnou nevěru žalobkyně J. T. vehementně vylučovala. **Existence podezření**, že za této situace došlo k záměně dětí, byla **pro období dubna 2007 jednoznačně prokázána**, když vyplývá nejen z výpovědí všech zúčastněných (žalobců a svědků z rodiny žalobce B.), ale i z listinných důkazů. Oba žalobci **se svým podezřením, že vychovávají zaměněné dítě, adekvátně nenaložili, když žalobce B. řešil jiné priority a žalobkyně T. situaci neřešila vůbec**. K odhalení pravdy došlo **až v září 2007** v paternitním sporu vyvolaném žalobcem B., který **vše pouze pozdržel**. **Traumatizace rodičů by při dřívějším odhalení záměny byla nepochybně menší, jak doloženo i znalecky, včetně toho, že dřívější odhalení bylo i v zájmu dítěte**. Pozdě odhalená pravda byla pro všechny více bolestivá s ohledem na fixaci a prohloubení vztahů, neboť faktor času zde sehrál zcela nezastupitelnou roli.

42) Situaci je proto nutno právně kvalifikovat z hlediska § 417 obč. zák. ve spojení s § 853 obč. zák. jako **nesplnění obecné zakročovací povinnosti žalobci L. B. a J. T.**, neboť každý, komu nemajetková újma či její navýšení hrozí, má **zákonnou povinnost k jejímu odvrácení či ke zmírnění jejího rozsahu zakročit**

způsobem přiměřeným okolnostem ohrožení. Sérií hrubých nedbalostních pochybení ze strany žalované nemocnice byli všichni rodiče, tj. i žalobci B. a T., zcela nepochybně **připraveni o první měsíce života s vlastním dítětem**, což je důvodně pocítováno jako újma. Za období od dubna do září 2007 si však za to **nesou žalobci B. a T. vlastní právní spoluodpovědnost a je proto zapotřebí, aby nesli důsledky svých rozhodnutí i opomenutí, na jejichž základě došlo i dle znalců ke zvýšení traumatizace zúčastněných. Při učinění adekvátních kroků k odhalení záměny nemuseli žalobci B. a T. tak dlouho žít v konfliktním prostředí a nebyla by i dle znaleckých závěrů tak silná fixace rodičů (s výhradou žalobce B.) zesílená dobou a péčí o dítě, v případě žalobkyně T. zesílená i tím, že se v konfliktním prostředí na N. ještě více upjala.** Nutno zopakovat, že **dřívější odhalení záměny bylo i v zájmu vychovávaného dítěte**, N., která byla nucena v důsledku neadekvátního řešení situace žít mnohem déle v emočně konfliktním prostředí, navíc bez péče plnohodnotně milujícího otce a hrozí jí i proto vyšší rizika psychických obtíží v budoucnu (jak z odborného hodnocení těchto skutečností Doc. PhDr. Janou Kocourkovou i MUDr. Jiřím Koutkem vyplývá). Nezbyvá proto, než opětovně konstatovat, že **neadekvátní řešení situace oběma žalobci a pozdní odhalení pravdy byly pro všechny zúčastněné bolestivější.**

43) Tyto právně relevantní skutečnosti mají však svůj význam (§ 417, § 441, § 853 obč. zák.), jak již uvedeno, toliko ohledně žalobců L. B. a J. T., nikoli ohledně žalobců ostatních. Vztahy mezi jednotlivými žalobci jako osobami dotčenými neoprávněným zásahem do vlastních osobnostních práv a žalovanou nemocnicí jako osobou za tento zásah odpovědnou jsou totiž **zcela samostatnými právními vztahy, vzájemně na sobě nezávislými**, přičemž každý z žalobců uplatňuje vůči žalované nemocnici z titulu ochrany individuální osobnosti své vlastní osobnostní právo. Předmětem řízení jsou tak samostatná osobnostní práva jednotlivých žalobců, **spoluúčast žalobců B. a T. má dopad pouze do oblasti jejich vlastních individuálních osobnostních práv a nelze v žádném případě dovozovat možné přerušení příčinné souvislosti** mezi neoprávněným zásahem žalované nemocnice do osobnostních práv **ostatních žalobců**, u nichž žádná spoluodpovědnost není dána, a jim individuálně vzniklou nemajetkovou újmu.

44) Stejně tak je třeba pro úplnost argumentace soudu uvést, že **nelze konstatovat přerušení příčinné souvislosti s poukazem na žalovanou účelově dovozovanou spoluodpovědnost ošetřujících gynekologů matek (tj. lékařů mimo žalovanou nemocnici).** Žalovaná v tomto směru poukazovala na přepis údajů ohledně váhy dětí ve zdravotnické dokumentaci gynekologů matek v pozdějším období. Důkazně k tomu bylo zjištěno, že v rámci zdravotnické dokumentace vedené gynekoložkou žalobkyní J. T. MUDr. I. P. se nachází zápis mezi daty 7.12.2006 a 8.2.2007, v němž je u váhy N. škrtnuta hodnota 3.300g a pod ní je uvedeno 2.650 g. Obdobně v rámci zdravotnické dokumentace vedené gynekologem žalobkyní J. Č. MUDr. J.H. se nachází zápis mezi daty 5.12.2006 a 23.1.2007, v němž je u váhy dítěte s datem narození 9.12. přepsána hodnota 2.650g na 3.300 g. Z výpovědi žalobkyně J. T. k tomu soud zjistil, že se asi 8.2.2007 dostavila po šestinedělí na kontrolu k MUDr. P., ta z karty vyčetla váhu dítěte 3.300 g, ale žalobkyni jí bylo sděleno, že "to v nemocnici přepsali, správně má být 2,65 kg", "doktorka vzala tužku a asi to škrtnula" a "řekla, že sestřičky si údaje v nemocnici píšou na papírky a asi si prohodily papírky, nijak dál to neřešili". Z toho rozhodně nelze dovozovat nějaké selhání gynekologů, kteří s celou kauzou nemají nic

společného, když nezbyvá než zdůraznit, že povinností zdravotníků v žalované nemocnici bylo řádné zdokumentování všech informací tak, aby se v nich mohl dobře zorientovat každý, kdo v budoucnu péči o pacienta může převzít (shodně Buriánek, J.: Lékařské tajemství, zdravotnická dokumentace a související právní otázky, Linde Praha, a.s., 2006, s. 12). Pokud zdravotnický personál žalované v této dokumentární povinnosti zcela selhal, nelze v tomto směru přenášet odpovědnost na lékaře jiné, v daném případě dokonce na gynekology, do jejichž specializace péče o zrozené děti vůbec nespadala.

45) Otázky týkající se první složky nemajetkové újmy vzniklé při zásahu do práva na ochranu osobnosti, tj. nemožnosti strávit první měsíce života s vlastním dítětem, lze za této situaci uzavřít tak, že odpovědnost žalované nemocnice za tuto oblast vzniklé nemajetkové újmy není ve vztahu k oběma rodičovským párům stejná, neboť rodičovský pár B. - T. nese i vlastní právní spoluodpovědnost za období od dubna 2007 do září 2007.

46) Další složka újmy rodičů spočívá v traumatizaci spojené se "Sophiinou volbou", tj. s vyřazením vychovávaného a milovaného dítěte, k němuž byly navázány plnohodnotné citové vazby, z vlastního rodinného života. Jedná se nepochybně o ztrátu osoby blízké, a to "blízké" i v právním slova smyslu (§ 116 in fine obč. zák.).

47) Tato složka újmy však je opět u jednotlivých rodičů individuální. Především je i dle soudní znalkyně Doc. PhDr. Jany Kocourkové ohledně vnímání celé situace možno činit určité rozdíly mezi mužem a ženou, neboť je zde silnější vazba na dítě u ženy než u muže ovlivněná specifickými biologickými vlivy. I z obecného lidského pohledu je pochopitelně tento vztah v prvotním období posilován např. kojením (jak zmiňuje i písemný znalecký posudek znalců Doc. PhDr. Jany Kocourkové a MUDr. Jiřího Koutka ze dne 2.1.2009) a s ním spojeným těsným fyzickým kontaktem matky s dítětem.

48) Jde-li o matky, byla zjištěna psychologie "z obou stran" (tj. zřizovatelem nemocnice zajištěnou PhDr. Mgr. O. H. i právním zástupcem žalobců zajištěným PhDr. P. H.) pevnější fixace na dítě u žalobkyně J. T. s ohledem na prostředí, v němž spolu s ním žila. Je však nutno v těchto souvislostech zohlednit i spoluodpovědnost žalobkyně na pozdním odhalení záměny, tak jak byla v rozsudku dovozena. Dle písemného znaleckého posudku Doc. PhDr. Jany Kocourkové a MUDr. Jiřího Koutka ze dne 2.1.2009 (jakož i dle svědeckých výpovědí PhDr. Mgr. O. H. a PhDr. Pavla H.) totiž obecně platí, že vazba rodičů a dítěte zesiluje v důsledku aktivní péče o dítě a toto platí i v tomto konkrétním případě. Dle soudní znalkyně Doc. PhDr. Jany Kocourkové se dá zcela jednoznačně říci, že fixace žalobkyně T. na N. by byla výrazně slabší a nebyla by tak výrazná, pokud by došlo k odhalení záměny v dubnu 2007 místo v září 2007. Nepochybně na fixaci měla zásadní vliv nejen doba společného soužití a péče, ale i to, že se žalobkyně T. nacházela v prostředí, které ji podezíralo z nevěry a N. byla pro ni v tomto prostředí pozitivním bodem. Za této nelze odhlédnout od toho, že za část svého traumatu nese žalobkyně J. T. vlastní spoluodpovědnost, když dřívější odhalení záměny bylo i v zájmu vychovávaného dítěte, N., která byla nucena v důsledku neadekvátního řešení situace žít mnohem déle v emočně konfliktním prostředí, navíc bez péče plnohodnotně milujícího otce a hrozí jí i proto vyšší rizika psychických obtíží v budoucnu (jak z odborného hodnocení těchto skutečností Doc. PhDr. Janou Kocourkovou i MUDr. Jiřím Koutkem vyplývá).

49) Žalobkyně J. Č. V. vychovávala až do odhalení záměny zcela v dobré víře v harmonickém rodinném prostředí. V době odhalení záměny byla těhotná a čekala druhé dítě. Manželé Č. se proto snažily celou záležitost co nejdříve vyřešit a postupovali velmi racionálně, přičemž PhDr. P. H., jak svědecky uvedl, je již tehdy upozorňoval na možnost posttraumat a současné problémy Č. vidí v souvislosti s touto kauzou, když to, co bylo vědomě potlačeno, bylo nyní uvolněno.

50) Trauma spojené s touto složkou újmy je v případě obou otců dáno diametrálně odlišně.

51) V případě vztahu žalobce J. Č. k V. nebylo zjištěno ničeho, co by vylučovalo závěr o plnohodnotném láskyplném otcovském vztahu. Naopak jeho péče o V. byla i v dnešní době pro mnoho otců příkladná ("já jsem se snažil trávit s holčičkou co nejvíce času, hrál jsem si s ní, chodil s ní ven, přebaloval ji a krmil"), což dokládá i shodná výpověď žalobkyně J. Č. ("Po návratu domů byla situace naprosto úžasná, manžel se o nás obě staral, vzal si týden dovolenou, byli jsme pořád spolu, bral V. na procházky a postaral se o ni, když jsem šla k doktorovi. Já se snažila, aby jsme byli pořád spolu, aby V. věděla, kdo je její máma a táta. Chodili jsme společně ven, navštěvovali babičky, tetu a mé sestry, aby si na ně V. zvykla a nebála se hlídání."). Obě výpovědi byly soudními znalci shledány z forenzního hlediska jako věrohodné, korespondující s prožitým a bez vědomých účelových tendencí ke zkreslování.

52) Naopak v případě vztahu žalobce L. B. k N. je dle soudní znalkyně Doc. PhDr. Jany Kocourkové velmi nepravděpodobné, že za situace, kdy měl pochybnosti o svém otcovství, minimálním způsobem vykonával aktivní péči o dítě, nechal si vypracovat DNA test a podal žalobu na popření otcovství s tím, aby neplatil na cizí dítě, by se jednalo o neambivalentně láskyplný vztah. K otázce výkonu péče o N. žalobci L. B. a J. T. soud zcela jednoznačně zjistil, že péče o N. spočívala takřka výlučně na žalobkyni T., přičemž dle obecného lidského chápání i dle písemného znaleckého posudku ze dne 2.1.2009 je právě aktivní péče o dítě tím, co vazbu rodiče a dítěte zesiluje. Otázku výkonu aktivní péče o N. lze v konkrétním případě výstižně ilustrovat výroky zúčastněných (výpověď žalobce L. B.: "aktivní péče o dítě spočívala téměř výlučně na paní T.", výpověď svědka M. S.: "z 99% se o N. starala J.", výrok žalobce J. Č. před znalci: "N. nebyla zvyklá na muže").

53) Žalobce L. B. se proto i dle soudní znalkyně Doc. PhDr. Jany Kocourkové netýkalo trauma volby mezi dětmi stejným způsobem jako ostatních, když problém byl v tomto směru spíše ve vztahu k partnerce. On sám rovněž ve výpovědi uvedl, že "pro mne osobně byla při rozhodování o řešení situace jasná priorita mít u sebe vlastní dítě". I dle písemného znaleckého posudku ze dne 2.1.2009 jsou u něj, jedná-li se o vazbu k oběma dětem, tyto prožitky méně intenzivní a méně ambivalentní, ve svých vztazích preferuje vlastní dceru, jeho vztah k ní je neambivalentně pozitivní. Tomu zcela korespondují i výpovědi zúčastněných (svědek M. S.: "L. je chlap a má radost, že má konečně svoje dítě a klid doma, tím myslím u tchýně, ne u J., protože ta je nešťastná, že kvůli L. o dítě přišla", svědkyně A. B.: "Současná situace je taková, že syn je velice spokojený, V. velice miluje a my taky").

54) Pro úplnost argumentace je nutno se v těchto souvislostech vypořádat i s tou částí výpovědi psychologa PhDr. Pavla H., v níž uvedl, že *"holčička na pana B. reagovala normálně a klidně, přišlo mi to jako vztah milujícího dítěte a otce"*. Důkazní síla výpovědi tohoto psychologa je v tomto ohledu ze všech odborníků nejmenší, a to již z hlediska obecné věrohodnosti. Jedná se o psychologa zajištěného přímo právním zástupcem žalobců, který navíc své závěry činil toliko na základě pozorování bez provedení odborných vyšetření a bez znalosti potřebných souvislostí (*"nevěděl jsem o tom, jaká byla či nebyla aktivní péče pana B. o N."*). Sám uvedl, že *"popisoval pouze to, co viděl"* a předmětná část výpovědi završená naprosto obecným konstatováním, že *"život je složitý", nemůže v porovnání se vším uvedeným podloženým zcela konkrétními závěry obstát*. Ostatně již jen pouhá změna ve způsobu zajištění psychologa vede v tomto směru poněkud ke změně úhlu pohledu psychologa, neboť PhDr. Mgr. O. H., která byla zajištěna zřizovatelem žalované a nikoli právním zástupcem žalobců, dospěla opět jen na základě pozorování k závěru poněkud odlišnému, kdy *"z toho, co jsem viděla, byl vztah pana B. k N. v mezích širší normy, nebylo to tak, že by ji odmítal, bral si ji, bral si i V."* Nezbývá tedy než konstatovat, že *pouhé chování žalobce B. k N. před psychology v době po odhalení záměny je irelevantní a nemůže vyvrátit to, co bylo reálně konstatováno a znaleckými závěry podloženo výše*.

55) Otázku druhé složky vzniklé nemajetkové újmy ve vztahu rodičů k dětem spojené s vyřazením milovaného vychovávaného dítěte z vlastního rodinného života je proto možno uzavřít tak, že obou manželů Č. se toto trauma týkalo v plném míře, žalobce L. B. se dle provedeného dokazování včetně závěru znalkyně netýkalo stejným způsobem jako ostatních, když veškeré své skutky směřoval k získání vlastního dítěte. Žalobkyně J. T. se toto trauma týkalo nejintenzivněji, jak vyplývá i z výpovědi svědků PhDr. P. H. (*"nejtěžší situace byla u paní T."*) a PhDr. Mgr. O. H.. Nelze však současně odhlédnout od skutečnosti, že ke zvýšení fixace žalobkyně na vychovávané dítě došlo v důsledku okolností, za které je zčásti sama spoluodpovědná neřešením situace v dubnu 2007, a to i v rozporu se zájmy vychovávaného dítěte.

56) S traumatem z předchozího pak souvisí další složka nemajetkové újmy rodičů spočívající v potížích spojených s navázáním plnohodnotného vztahu k vlastnímu dítěti. Z této složky újmy je vyloučen pouze jediný z rodičů, a to žalobce L. B., který má (právě i s ohledem na výše uvedené) i dle znalkyně Doc. PhDr. Jany Kocourkové vytvořenu naprosto plnohodnotnou vazbu k vlastnímu dítěti (slovy své matky *"je velice spokojený"*).

57) Naopak všichni ostatní rodiče se dosud s traumaty spojenými se ztrátou milovaného dítěte potýkají právě i ve vztahu k vlastnímu dítěti. Žalobci J. T., J. Č. i J. Č., kteří měli k vychovávanému dítěti vytvořeny zcela plnohodnotné citové vazby, shodně tuto situaci popisují jako trauma, když je pro ně komplikované navázat vztah s vlastním dítětem plnohodnotně srovnatelný se vztahem k dítěti, které v prvních měsících života láskyplně vychovávali a které učinili součástí svého emočního prožívání. Své vztahy k oběma dětem zhodnotila žalobkyně J. T. tak, že *"moje mateřská láska vůči N. pořád převažuje"* a *"N. miluju a V. mám ráda"*. Žalobce J. Č. uvedl, že *"mám-li srovnat své city k oběma holčičkám, pak srovnatelné nejsou a vede*

V.", rovněž žalobkyně J. Č. uvedla, že "N. mám ráda, ráda si s ní hraju a V. mám taky ráda, ale o něco víc než N.".

58) Věrohodnost takto popisovaných traumat nebyla znalecky vyvrácena, ale naopak podložena.

59) Soudní znalci Doc. PhDr. Jana Kocourková a MUDr. Jiří Koutek k tomu ve znaleckém posudku ze dne 2.1.2009 konstatovali, že u žalobkyně J. T. jsou přítomny projevy emoční frustrace spojené s prožitými událostmi, stále silně a emočně problematicky prožívá vazbu k oběma dětem. Komplikace ve vztahu k biologické dceři vychází z toho, že původně vychovávala dceru nebiologickou, na kterou byla emočně vázána a tento vztah byl ovlivněn jak psychologickými okolnostmi včetně konfliktů s žalobcem B. (zde nutno soudem zdůraznit již zmíněnou otázku spoluodpovědnosti obou žalobců za pozdní odhalení záměny), tak i biologickými procesy, např. kojením a těsným emočním a fyzickým vztahem. Došlo u ní k nepochybné traumatizaci, která vedla k rozvoji poruchy přizpůsobení s úzkostnou a depresivní symptomatikou, která v určité míře přetrvává do současnosti a má negativní vliv na subjektivní emoční prožívání i akceptaci současné rodičovské role ve vztahu k biologické dceři.

60) U obou rodičů Č. je stále přítomna silná frustrovaná emoční vazba k V., jejich vztah k vlastní dceři N. je bazálně pozitivní, negativně ovlivněný jejich současným emočním stavem a výraznými partnerskými problémy. Komplikace ve vztahu k biologické dceři vychází u obou zejména z toho, že rok vychovávali nezl. V., kterou pokládali za vlastní dceru, emočně se na ni vázali a stala se součástí jejich vnitřního prožívání. Tento vztah byl na straně matky posilován biologickými procesy, např. kojením. U obou došlo k nepochybné traumatizaci, která vedla k rozvoji poruchy přizpůsobení s úzkostnou a depresivní symptomatikou.

61) Znalkyně Doc. PhDr. Jana Kocourková dále k tomu, zda ze znaleckého hlediska něco brání, aby rodiče milovali vlastní dítě alespoň stejně jako dítě vychovávané v prvním roce života, uvedla, že do kvality vztahu s vlastním dítětem se nepochybně promítá předchozí traumatizující zkušenost. První rok je pro vybudování základních vztahů zcela zásadní a podílejí se na tom i biologické procesy. Ohledně všech rodičů (výslovně však s výjimkou žalobce L. B.) uvedla, že rozhodně nespátřuje snížení traumatizace v tom, že došlo k navrácení vlastního dítěte v době ztráty dítěte vychovávaného, neboť vlastní děti nebyly přijímány jednoznačně pozitivně, s jejich přijetím byly spojeny další problémy, a proto k výraznému snížení traumatu v tomto směru v žádném případě nedošlo. Všichni rodiče jsou však normální osobnosti a je tak reálné očekávat, že se kvalita vztahu k vlastnímu dítěti bude zlepšovat, v případě žalobce L. B. je pak již tato vazba naprosto plnohodnotná.

62) Poslední složka vzniklé nemajetkové újmy ve vztahu mezi rodiči a žalovanou zaměněnými dětmi pak spočívá v nemožnosti oslovovat vlastní dítě zvoleným jménem. Jakkoli se tato újma jeví v celkovém výsledném traumatu kauzy takřka nicotně, nelze samozřejmě odhlédnout ani od ní. Žalobci v rámci svých tvrzení uvedli, že obě děti jsou i po návratu do biologických rodin oslovovány tak, jak byly zvyklé, a v matrice mají zapsána nově jména dvě. Žalovanou nebyla tato skutečnost zpochybňována a i soud považuje za zcela

logické a nevyžadující dokazování (§ 121 o.s.ř.), že je v zájmu dětí jejich oslovování neměnit. Stejně tak soud považuje za notorietu, že každý rodič na místě žalobců by důvodně jako újmu pocíťoval, pokud by své dítě nemohl oslovovat jménem, které pro ně ve shodě s druhým rodičem zvolil (žalobkyně T.: "na jménu N. jsme se shodli hned na začátku těhotenství") a jímž posléze toto dítě pojmenoval.

63) Ohledně újm utrpěné rodiči v oblasti partnerských vztahů je nutno konstatovat, že i v tomto směru došlo k množství traumat, z nichž některá přetrvávají i ke dni vyhlášení rozsudku (§ 154 odst. 1 o.s.ř.). Z hlediska budoucího vývoje těchto vztahů nelze činit jakoukoli reálnou prognózu, neboť jak zcela pochopitelně uvedla soudní znalkyně Doc. PhDr. Jana Kocourková, "by to byla čirá spekulace".

64) Na tomto základě lze na základě provedeného dokazování (výslech obou žalobců a svědků z rodiny žalobce B., hodnocení znalců) v případě žalobců L. B. a J. T. konstatovat, že tento vztah (v době před záměnou dětí zcela obvyklý a nepotýkající se s nějakými zásadními problémy) byl v mezidobí mezi záměnou dětí a jejím odhalením závažným způsobem rozvracen podezřením z nevěry iniciovaném záměnou a partnerskými konflikty z toho vyplývajících. Ty byly dle výpovědi obou žalobců velmi intenzivní a odehrávaly se v jednom společně obývaném pokoji před dítětem. O intenzitě hádek svědčí zjištěná slova, která při nich dle shodné výpovědi obou žalobců padala (typu "kurva", "děvka", "čuráku"), k fyzickému napadení ale dle shodné výpovědi nikdy nedošlo. Současně nutno v tomto směru opět poukázat na skutečnost, že oba žalobci nesou spoluodpovědnost za pozdní odhalení záměny za období od dubna 2007 do září 2007 a tedy i za část takto utrpěné újmy, kdy při adekvátním řešení situace by po tuto dobu nežili v emočně konfliktním prostředí ovlivněném podezřením z nevěry. V současné době, tj. ke dni vyhlášení rozsudku (§ 154 odst. 1 o.s.ř.), je tento vztah dle znaleckého posudku ze dne 2.1.2009 i výpovědi soudní znalkyně Doc. PhDr. Jany Kocourkové konsolidován, nikoli však zcela, plánují svatbu a druhé dítě, jak vyplynulo i ze zápisu ve zdravotnické dokumentaci vedené gynekoložkou žalobkyně T. MUDr. P. ze dne 7.10.2008 i z vyjádření žalobkyně T..

65) Manželství manželů Č. bylo dle provedeného dokazování v době odhalení záměny dětí harmonické, jak vyplývá nejen z výpovědi žalobců, ale zprostředkovaně i svědkyně PhDr. Mgr. O. H., která o žalobkyni J. Č. uvedla, že "při prvním setkání obou rodin říkala, že je na tom lépe, i když to pro ni byl nejhorší týden v životě, ale že mají s manželem dobrý vztah, to ji posiluje". Harmonické bylo toto manželství i v době vypracování prvního znaleckého posudku Doc. PhDr. Jany Kocourkové a MUDr. Jiřího Koutka ze dne 25.11.2007. Postupně však bylo toto harmonické manželství rozvraceno traumaty spojenými se záměnou dětí (na jejichž riziko, tj. možnost posttraumat, již dříve upozorňoval i PhDr. P. H.) a stále se potýká s výraznými problémy, ještě nedávno i s hrozbou rozvodu. Oba žalobci ve svých výpovědích dne 16.9.2008 popsali manželské problémy, s nimiž se potýkají a dávají je do souvislosti s traumaty spojenými se záměnou dětí. Svědek PhDr. P. H. uvedl, že týden poté, 23.9.2008, jej navštívili Č. s tím, že "se jeden druhému vzdálili a N. reaguje úzkostlivě na předání někomu z blízké rodiny i panu Č.", "paní Č. se svěřila se svými pocity podrážděnosti, depresí a nespokojenosti", "pan Č. se ztrátou jistot a s obavami o ztrátu dítěte", "stále se vraceli do období oněch deseti měsíců, kdy byli šťastní".

66) I v novém znaleckém posudku ze dne 2.1.2009 znalci konstatovali existenci výrazných partnerských problémů podílejících se na psychickém dyskomfortu, aktuální vztah mezi rodiči Č. je problematický, provázený konflikty a ve srovnání s předchozím vyšetřením 25.11.2007 výrazně horší. Žalobkyně J. Č. znalcům uvedla, že nad rozvodem už přemýšlela asi 4x, ale má ho ráda, vždycky se snažila mít dobrou rodinu, březnem se to začalo lámat, když se T. narodila, nechtěl si vybudovat vazbu, myslí si, že pořád preferuje V.. O rozvodu mluvili, manžel řekl, že se to musí snažit změnit. U jednání soudu 30.1.2009 pak žalobkyně uvedla, že i když manželské problémy stále přetrvávají, "v současné době nad rozvodem kvůli dětem neuvažuje". Žalobce J. Č. znalcům uvedl, že na rozvod myslel, ale "nechce to udělat kvůli holkám". U jednání soudu pak uvedl, že takové úvahy měl ještě před dvěma měsíci, v současné době je to o něco lepší, manželské problémy stále přetrvávají, rozvádět se nyní nechce.

67) Dle soudní znalkyně Doc. PhDr. Jany Kocourkové reálná způsobilost prožitých zážitků rozvrátit vztahy mezi manžely je s vysokou pravděpodobností dána.

68) Otázku újmy utrpěné rodiči v oblasti partnerských vztahů lze proto uzavřít tak, že zatímco žalobci L. B. a J. T. nesou za část svých vzniklých traumat vlastní spoluodpovědnost a svůj vztah k datu rozhodnému pro rozhodnutí soudu takřka konsolidovali, manželé Č. za vzniklá traumata obdobnou spoluodpovědnost nenesou a dosud se potýkají s výraznými partnerskými problémy.

69) Ohledně újm vzniklých dětem je především nezpochybnitelné, že obě děti byly sérií hrubých nedbalostních pochybení žalované připraveny o možnost strávit první měsíce života s vlastními rodiči. Dle znaleckého posudku Doc. PhDr. Jany Kocourkové a MUDr. Jiřího Koutka ze dne 2.1.2009 představuje okolnost, že došlo ve věku jednoho roku ke ztrátě základní pečující osoby, vždy zátěž pro psychický vývoj dítěte. Z výsledku všech rodičů i obou psychologů, kteří s rodiči přišli v době po odhalení záměny do styku, lze soudem konstatovat, že separační úzkost u dětí nebyla v té době pozorována. Rovněž tak dle závěru znalců s využitím konzultanta z oboru dětské neurologie vyplývá, že psychologickým, psychiatrickým ani neurologickým vyšetřením nebylo zjištěno, že by aktuální stav obou dětí svědčil pro narušení psychomotorického vývoje ani pro narušení zdravého fyzického vývoje dětí. Vědomé vzpomínky u takto malých dětí nelze předpokládat, avšak emoční vlivy působí výrazně i v preverbálním období a mohou ovlivňovat celý osobnostní vývoj do budoucna.

70) V tomto ohledu není újma obou dětí stejná, neboť obě děti se v souvislosti se záměnou i jejím odhalením nacházely v emočně zcela odlišném prostředí, což vyplývá i ze znaleckých závěrů.

71) V. strávila první měsíce života v harmonickém a láskyplném výchovném prostředí u Č. a i nyní je plnohodnotně milována otcem i jeho rodinou.

72) Naopak N. tráví dosud prakticky celý svůj krátký život v emočně konfliktním prostředí vyvolaném záměnou, nejprve u žalobců L. B. a J. T. v emočně konfliktním prostředí vyvolaném podezřením z nevěry iniciovaném záměnou, posléze u manželů Č., jejichž vztah byl rozvrácen traumaty z odhalení záměny a ztráty milovaného dítěte. Též současné rodinné prostředí se proto i dle znaleckých závěrů nejeví jako partnersky harmonické.

73) S možným ovlivněním osobnostního vývoje obou holčiček do budoucna souvisí i znalecky doložená existence reálných rizik psychických problémů dětí v budoucnu, která jsou dle znalkyně Doc. PhDr. Jany Kocourkové větší právě u N. s ohledem na prostředí, v němž vyrůstala a vyrůstá. Dle znalkyně lze s vyšší mírou pravděpodobnosti reálně konstatovat, že holčičky mohou mít psychické problémy v podobě komplikací při separačních situacích, které přitom v životě běžného člověka zcela jistě nastanou (školka, škola, rozchod s partnerem, odloučení od vlastních dětí...). Rovněž tak mohou mít problémy v komunikaci s ostatními lidmi. I znalec MUDr. Jiří Koutek potvrdil, že u obou dětí je do budoucna rizikový faktor v podobě větší náchylnosti k psychopatologickým projevům a reakce na stres. S jistou mírou pravděpodobnosti se dá reálně říci, že potom hrozí stavy depresí a úzkosti. Uvedl, že hrozící rizika u dětí nejsou žádnou spekulací a je zde reálná způsobilost. Protektivními faktory by samozřejmě byly kvalitní domácí prostředí a návazně prostředí vrstevníků, rizikovými faktory komplikovaná rodinná situace a zátěže, které dnes nelze do budoucna odhadovat, na které by obě děti mohly mít větší stresové reakce.

74) Byla tedy zjištěna existence neoprávněného zásahu žalované do osobnostních práv všech žalobců i existence nemajetkové újmy na straně všech žalobců, a to ať již újmy skutečně vzniklé či do budoucna reálně (nikoli spekulativně) hrozící. Zbývá se nyní ještě zaměřit na otázku existence příčinné souvislosti. Rovněž ta byla skutkově nastíněna výše, a to zejména s ohledem na již předestřené závěry znalců. Pro úplnost právní argumentace je však nutno výslovně doplnit, že v oblasti ochrany osobnosti je tato podmínka postavena jak v očích právní teorie, tak i v očích justiční praxe zčásti poněkud specificky, což plyne přímo z podstaty věci, neboť předmětem právní ochrany jsou zde neuchopitelné a exaktně nekvantifikovatelné nehmotné právní statky (typicky právě soukromý a rodinný život). Právní teorie (Knap, K. a kol.: Ochrana osobnosti podle občanského práva, 4. vydání, Linde Praha, a.s., 2004, s.150) zcela logicky pro vznik občanskoprávních sankcí za nemajetkovou újmu dle § 13 obč. zák. požaduje jako podmínku první existenci zásahu, který je objektivně způsobilý vyvolat nemajetkovou újmu spočívající v porušení či jen ohrožení osobnosti fyzické osoby v její fyzické a morální integritě (jednotě). V souladu s tím pak vyžaduje jako podmínku druhou neoprávněnost (protiprávnost) tohoto zásahu a jako podmínku třetí existenci příčinné souvislosti mezi nimi (tj. mezi existencí porušujícího či ohrožujícího zásahu a jeho neoprávněností). Rovněž justiční praxe z těchto specifik vychází (např. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 154/2007 ze dne 28.6.2007 založené na zcela stejných myšlenkách). Dle tohoto usnesení opět platí, že ke vzniku občanskoprávních sankcí za nemajetkovou újmu způsobenou zásahem do osobnosti fyzické osoby (předpokládaných ustanovením § 13 obč. zák.) musí být jako předpoklad odpovědnosti splněna podmínka existence zásahu objektivně způsobilého vyvolat nemajetkovou újmu spočívající buď v porušení nebo jen ohrožení osobnosti fyzické osoby v její fyzické a morální integritě, tento zásah musí být neoprávněný (protiprávní) a musí zde být příčinná souvislost mezi tímto zásahem a neoprávněností (protiprávností) takového zásahu. Rozsudkem Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1941/2007 ze dne 31.1.2008 jsou pak tyto myšlenky ještě více rozvedeny, neboť takto bylo Nejvyšším soudem judikováno, že tu není rozhodné, zda k újmě skutečně došlo a postačuje objektivní způsobilost příslušného jednání takovou újmu způsobit. Velmi výstižně tuto problematiku shrnul v související oblasti nekalosoutěžního práva rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 139/2008 ze dne 29.4.2008, v němž Nejvyšší soud uvedl, že možnost, že bude způsobena újma, musí být možností reálnou, nikoliv vyspekulovanou a velmi nepravděpodobnou.

Z hlediska doktríny lze proto v této oblasti konstatovat existenci odpovědnosti za zásah do práv na ochranu osobnosti ne toliko za delikt práva porušující, ale přímo i za delikt práva reálně ohrožující.

75) Takto stanovené podmínky skutková zjištění soudu učiněná s využitím příslušných odborných znalostí soudních znalců bezesbytku splňují, když znalci se vždy vyjadřovali právě z pohledu možností reálných, nikoli spekulativních, a tam, kde by se již jednalo o pouhé spekulativní závěry, na to bylo výslovně upozorněno a závěry činěny nebyly (viz. oblast dalšího vývoje partnerských vztahů mezi rodiči).

76) Za této situace všem žalobcům nepochybně svědčí vůči žalované občanskoprávní prostředky ochrany osobnosti dle § 13 obč. zák.

77) Primárním nárokem je ve smyslu § 13 odst. 1 obč. zák. nárok na satisfakci morální. Žalovaná v rámci své obrany poukazovala na to, že došlo k:

- a) *zajištění satisfakce žalobců svépomocí v médiích,*
- b) *omluvě nemocnice,*
- c) *vyvození pracovněprávních opatření vůči některým zaměstnancům nemocnice a zpřísnění preventivních opatření v nemocnici,*
- d) *poskytnutí daru zřizovatelem ve výši 100.000,- Kč každé z rodin.*

Žádný z těchto aspektů (s jedinou výjimkou, která bude níže uvedena) **nelze s přihlédnutím k jejich situačnímu skutkovému i právnímu zakotvení příliš přeceňovat.**

78) Jedná-li se o otázkou medializace věci, pak jí účastníci přisuzovali zcela rozdílný význam. Rodiče původně v žalobě prostřednictvím svého právního zástupce tvrdili, že medializací utrpěli újmu, posléze to ve vlastních výpovědích sami popřeli s tím, že v medializaci svou újmu nespátřují. Žalovaná naopak dovozovala, že žalobci si medializací věci zajistili svépomocí určitou satisfakci, když v médiích od počátku napadali žalovanou i její vedoucí pracovníky. Poukazovala v těchto souvislostech na **rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 30 Cdo 157/2004 ze dne 15.7.2004**, kterým byla konstatována **možnost dosažení satisfakce svépomocí formou následného a jinak neakceptovatelného verbálního nebo brachiálního útoku**. Je třeba zdůraznit, že toto rozhodnutí se týkalo situace, kdy si žalobkyně zajistila zadostiučinění za několikahodinovou nemožnost užívání WC hrubým napadením statutárního zástupce žalovaného a jeho politím kyblíkem vody se saponátem.

79) Takovou obranu nemocnice soud zhodnotil jako účelovou a nepřípadnou. Na základě dokazování provedeného přehráním DVD nosiče předloženého žalovanou a obsahujícího množství reportáží o celé kauze nebylo zjištěno žádné neakceptovatelné chování ze strany "žalobců" (tj. rodičů). Reportáže zachycují jen zoufalství, pláč a smutek rodičů a v žádném případě neobsahují žádná nepravdivá skutková tvrzení ani žádnou nepřiměřenou kritiku na adresu žalované vybočující z obecně uznávaných zásad slušnosti. Naopak z reportáží byl zjištěn zcela nepřijatelný výrok ředitele žalované nemocnice P. M. učiněný v počátečním období medializace v rozhovoru pro MF DNES, který prohlásil: *"My s tím nemáme žádný problém. Problém mají média a ta jedna rodina."*, jakož i související vystupování ředitele nemocnice v médiích, které i tehdejší ministr zdravotnictví Tomáš Julínek označil za *"arogantní, necitlivé a hloupé"* a které si vysloužilo kritiku i některých médií s tím, že se nemocnice včas neomluvila. Autenticitu svého citovaného výroku ředitel

žalované v rozhovoru pro Českou televizi nikterak nevyvrátil („já Vás poprosím, jesi (doslovný přepis – pozn. soudu) *mohu nekomentovat článek v novinách*“). Rovněž tak bylo z takto provedeného dokazování zjištěno, že vedení nemocnice ústy náměstkyně ředitele Mgr. E.K. *mediálně osočovalo i matky* a snažilo se veřejně dovodit spoluodpovědnost obou matek za záměnu novorozenců, která přitom (jak v tomto rozsudku výše uvedeno) nebyla soudem shledána.

80) Otázka zpravodajství o kauze byla tedy pro soud zcela bez právní relevance, neboť rodiče v této složce dle shodných výpovědí svou *újmu nespátřují a nedopustili se* v rámci svých mediálních vystoupení *žádných nepřijatelných výroků*. Zpravodajství o natolik závažné události, jakou záměna dětí spojená s takto silným lidským příběhem nepochybně je, mělo svou *informační hodnotu pro společnost* a plnilo i *preventivní funkci*, když po zveřejnění věci došlo ke zpřísnění preventivních opatření v celé řadě zdravotnických zařízení.

81) Žalovanou vznášené důkazní návrhy ohledně skutečností, kdo o věci poprvé informoval média, soud za této situace považoval za *irelevantní*, a důkazní návrhy v tomto směru učiněné byly zamítnuty pro *nadbytečnost*, resp. některé i pro *opožděnost*, neboť byly učiněny *v rozporu s principem koncentrace řízení ze zákona* až po prvním jednání ve věci dle § 118b o.s.ř. Žalovaná otázku medializace věci vyzdvihovala již ve svém vyjádření k žalobě a činila tak i při prvním jednání ve věci. V rámci třetího jednání ve věci svědek M. S. uvedl, že *„média se k celé věci dostala tak, že první byla Prima, ta to věděla od pana Hájka, což je náměstek pro zdravotnictví na kraji a jeho syn dělá u Primy“*. Žalovaná na to reagovala návrhem na výslech svědků P. Z., šéfredaktora zpravodajství a publicistiky FTV Prima, spol. s r.o., a P. H., PH Media. Jedná-li se o návrh na výslech svědka P. Z., ten byl soudem shledán nejen jako nadbytečný s ohledem na výše provedené hodnocení otázky medializace věci, ale rovněž jako opožděný. Skutečnost, že o *„třebíčské kauze“* jako první referovala TV Prima, i skutečnost, že P. Z. je šéfredaktorem zpravodajství této televize, jsou skutečnostmi obecně známými nevyžadujícími dokazování (§ 121 o.s.ř.). Nic proto žalované nebránilo učinit tento procesní návrh již před ukončením prvního jednání ve věci. Skutečnost, zda média jako první kontaktoval P. H., je pak zcela nepodstatná, neboť se (kromě výše uvedeného) jedná o třetí osobu odlišnou od účastníků řízení a její jednání je tak pro účastníky řízení bez jakékoli právní relevance. Tyto důkazní návrhy žalované proto byly zamítnuty. Dokonce i pokud by věc zmedializovali sami rodiče (resp. někteří z nich), nebylo by v tom možno spatřovat ničeho protiprávního či nemorálního, a to s ohledem na výše provedené hodnocení otázky zpravodajství. Z tohoto důvodu nebyly pro nadbytečnost provedeny ani důkazy navržené k otázce tvrzeného zmedializování věci žalobci (v podání žalované označeném jako „předběžné vyjádření k žalobě“), tj. výslech svědkyně V. Š., vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví XXXX, a účastnický výslech ředitele žalované nemocnice P.M.

82) Jinou věcí je však otázka opakovaného pobírání honorářů ze strany jednoho z rodičovských párů za poskytování soukromí médiím. Na základě provedeného dokazování bylo jednoznačně zjištěno, že ze strany žalobců L. B. a J. T. došlo k *opakovanému prodeji traumatu médiím v ČR i zahraničí*, když za poskytnutí rozhovorů opakovaně inkasovali honoráře pohybující se v součtu v řádu desítek

tisíc korun, resp. tisíců euro. Polovinu zjištěných honorářů dokonce soudu **zatajili**. Ze sdělení CET 21 jako provozovatele televize NOVA ze dne 2.10.2008 vyšlo najevo, že žalobci L. B. byla vyplacena dne 1.11.2007 částka 10.000,- Kč (a to v hotovosti redaktorem D. P., který peníze vybral ze svého účtu a poté mu byly proplaceny) a dne 6.12.2007 částka 25.000,- Kč za pořad Výměna osudů. Ze sdělení J. B. K. ze dne 13.11.2008 a ze dne 12.12.2008 pak bylo zjištěno, že v souvislosti s účinkováním ve stejnojmenném vysílání ZDF obdrželi oba žalobci společný paušální honorář za vysílání dne 27.11.2007 ve výši 1.000,- euro a za vysílání dne 7.8.2008 opět ve výši 1.000,- euro, přičemž částky byly vyplaceny za samostatné výstupy v příslušných vysíláních a vysílání dne 7.8.2008 nebylo reprízou předchozího vysílání, nýbrž zcela samostatným výstupem obou.

83) V počínání obou žalobců nelze nepochybně spatřovat ničeho protiprávního, a to i ve světle zásady zakotvené v čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Rovněž toto jejich počínání nevyklučuje jednoznačně ani dle soudní znalkyně Doc. PhDr. Jany Kocourkové věrohodnost a intenzitu popisované újmy, když *"to může být i tak, že újma je skutečně natolik intenzivní, jak ji popisují a snaží se za vzniklé situace docílit určité kompenzace ku prospěchu svému"*.

84) Tato skutková zjištění jsou proto právně významná nikoli pro závěry soudu o rozsahu a intenzitě vzniklé nemajetkové újmy, jak byly učiněny výše, ale pro závěr soudu, že **oba žalobci jsou schopni zajistit si za svou újmu tímto způsobem částečnou satisfakci svépomocí**. Nelze v tomto směru činit pouhé mechanické odečty zjištěných (a oběma žalobci částečně zatajených částek), když navíc případně činěné dokazování dotazem na nejružnější evropská média by bylo značně nevhodné a nevystihovalo by ani situaci pro futuro. Je proto v těchto souvislostech nutno zhodnotit určitý **postoj obou žalobců**, kterým **deklarují, že jsou schopni se svou nepochybně traumatizující situací naložit svépomocí částečně i ku prospěchu svému**.

85) V tom spočívá i **další z rozdílů oproti manželům Č.**, kteří v této otázce byli podstatně zdrženlivější a u nichž ona opakovanost prodeje soukromí zjištěna nebyla, když došlo pouze k přijetí honoráře jediného, a to dle sdělení CET 21 jako provozovatele televize NOVA ze dne 2.10.2008 žalobcem J. Č. ve výši 25.000,- Kč dne 6.12.2007 za účast v pořadu Výměna osudů.

86) Dále je zapotřebí adekvátně vyhodnotit situaci spojenou s učiněnou **omluvou žalované**. Nelze v tomto směru v žádném případě odhlédnout od **situačního zakotvení, za kterého k omluvě došlo**, neboť omluva byla učiněna až **pod silným mediálním tlakem a kritice ze strany ministerstva zdravotnictví a zřizovatele**, jak vyplývá z již uvedených výroků tehdejšího ministra zdravotnictví Tomáše Julínka odsuzujících skutečnost, že se nemocnice včas neomluvila, i z dalšího z DVD nosiče zjištěného vyjádření mluvčí zřizovatele nemocnice J.S. (*"Předpokládám, že je i v zájmu ředitele tohoto zařízení, aby začal s médii lépe komunikovat"*). Takto **vynucená omluva nemohla v očích rodičů zastínit** onu neomluvitelnou sérii hrubých nedbalostních pochybení žalované nemocnice s osudovými následky pro všechny žalobce, jakož i ona *"arogantní, necitlivá a hloupá"* mediální vyjádření ředitele žalované P. M., jejichž autenticitu v rozhovoru pro Českou televizi nijak nepopřel, a rovněž i jeho náměstkyně Mgr. E.K.. **Omluva žalované, navíc takto**

tlakem médií i kritikou ministerstva a zřizovatele vynucená, je proto ve smyslu § 13 odst. 2 obč. zák. zcela nepostačující k dosažení zadostiučinění.

87) Obdobné závěry platí i pro **pracovněprávní opatření vyvozená ředitelem žalované vůči některým zaměstnancům žalované nemocnice**. Rovněž tato opatření **nelze z hlediska jejich satisfakčního působení na žalobce příliš přeceňovat**, a to právě s ohledem na **situační zakotvení, za nichž byla učiněna**. Jednalo se totiž v tomto směru spíše o **prostředek k setrvání vedení nemocnice ve funkcích** (viz. i z DVD nosiče prokázaná kritika odvolaného primáře K. a ostatních lékařů z nemocnice) **než o satisfakci pro žalobce**. Ti měli poměrně pochopitelně v důsledku "arogantních, necitlivých a hloupých" mediálních proklamací ředitele nemocnice požadavek v tomto směru **fakticky personálně propojený právě s osobou ředitele nemocnice M.** a s jeho odvoláním z funkce, k němuž nedošlo, přičemž nutno zdůraznit, že **situaci onoho faktického personálního propojení vyvolalo svým mediálním vystupováním právě vedení žalované nemocnice**. Satisfakční efekt vedením nemocnice učiněných pracovněprávních opatření pro žalobce byl tedy do značné míry vyloučen, když navíc nutno zdůraznit, že **není vůbec jisté, zda se jedná o opatření definitivní**. Provedeným dokazováním bylo totiž zjištěno z připojeného vyšetřovacího spisu to, že zdravotní sestrou Z. M. je proti žalované nemocnici před Okresním soudem v Třebíči pod sp. zn. 9 C 6/2008 vedeno řízení o neplatnosti rozvázání pracovního poměru. Skutečnost, že po odhalení této kauzy došlo ke **zprísnění preventivních opatření v žalované nemocnici** (obdobně jako v řadě jiných nemocnic v rámci celé republiky), je pak pouhým **logickým důsledkem** odhalení série hrubých nedbalostních pochybení z minulosti, když **opak by byl alarmující**.

88) Dále je zapotřebí se argumentačně vypořádat s otázkou **daru poskytnutého nikoli žalovanou, ale jejím zřizovatelem** každé z matek ve výši 100.000,- Kč tak, jak důkazně vyšel najevo z darovacích smluv ze dne 31.10.2007. S ohledem na řízení vedené žalobci proti žalované ohledně náhrady škody před Okresním soudem v Třebíči, je nutno primárně vyřešit, ve kterém soudním řízení tyto peníze případně zohlednit, zda v řízení o náhradu nemajetkové újmy v penězích v tomto řízení či v řízení o náhradu škody před okresním soudem. Žalobci tvrdili, že tyto peníze byly určeny na **pokrytí finančních nákladů, tj. škod** vzniklých v souvislosti s protiprávním konáním žalované (s tím, že ani na pokrytí všech výdajů nestačily). **Žalovaná opak ohledně účelu daru netvrdila a tento opak nevyšel najevo ani z darovacích smluv**. Zřizovatelem poskytnuté dary proto **nelze v řízení o náhradu nemajetkové újmy zohlednit** a je tak případně nutno učinit až v řízení o náhradu škody před okresním soudem.

89) Navíc nutno zdůraznit, že dle konstantní judikatury Vrchního soudu v Olomouci platí při ochraně osobnosti **princip personálního propojení práv a povinností s osobami dotčenými zásahem na straně jedné a s původcem zásahu na straně druhé**. Vrchní soud v Olomouci v **usnesení sp. zn. 1 Co 159/2007 ze dne 28.2.2008** judikoval, že **povinnost k poskytnutí morální i peněžní satisfakce může být ukládána pouze původci zásahu a tyto povinnosti nelze ukládat odlišným osobám**. Obdobně v **rozsudku sp. zn. 1 Co 160/2007 ze dne 14.5.2008** Vrchní soud v Olomouci konstatoval, že náhrada nemajetkové újmy v penězích je pouze jedním z několika druhů satisfakcí, přičemž pokud jde o jiné satisfakce, morálního charakteru – nerelutární, pak není pochyb o tom, že je **dána pasivní legitimize výlučně jen u původce zásahu**, a že takováto povinnost, např. zdržení se protiprávního chování či omluva

za konkrétní zásah, *nemůže být uložena někomu jinému, než je původce neoprávněného zásahu do osobnostních práv*. Není přitom důvodu k tomu, aby byl vytvářen *dvojitý právní režim pro jednotlivé druhy satisfakce*. Vrchní soud v Olomouci rovněž tak v **rozsudku sp. zn. 1 Co 215/2007 ze dne 18.7.2008 odmítl odpovědnost zřizovatele za porušení práv nemocnicí jako příspěvkovou organizací kraje** dovozovanou ze skutečnosti, že nemocnice poskytovala zdravotní péči jako příspěvková organizace kraje a sloužila tak k tomu, aby kraj ve smyslu § 1 odst. 4 zák. č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), pečoval o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. I z tohoto důvodu nelze dar poskytnutý zřizovatelem (navíc smluvně toliko matkám, nikoli tedy žalobcům všem) v tomto řízení zohlednit.

90) Za této situace je zcela jednoznačně nutné přistoupit k přiznání relutární (peněžitě) satisfakce všem žalobcům, tj. k přiznání **práva na náhradu nemajetkové újmy v penězích** ve smyslu § 13 odst. 2, 3 obč. zák.

91) Základním požadavkem ústavními principy i zákonem kladeným na rozhodnutí soudu o výši jednotlivých náhrad nemajetkové újmy v penězích bylo, aby přiznané relutární satisfakce za neoprávněný zásah do osobnostních práv jednotlivých žalobců odpovídaly **principu proporcionality**. Jak již pravil pro oblast náhrady za ztížení společenského uplatnění při vzniklé škodě na zdraví i Ústavní soud v **nálezu sp. zn. III. ÚS 350/03 ze dne 29.9.2005** (k němuž se přihlásil rovněž v **nálezu sp. zn. Pl. ÚS 50/05 ze dne 16.10.2007**), moderním ústavním nepsaným pravidlem, které podle dnes již konstantní judikatury Ústavní soud rovněž aplikuje, je totiž právě princip proporcionality. Ten náleží mezi obecné zásady právní, jež sice nejsou v právních předpisech výslovně obsaženy, avšak v **evropské právní kultuře** se bezesbýtku uplatňují. Taková interpretace se pak promítá i do výkladu jednotlivých právních předpisů. **Porušením pravidla proporcionality může dojít k zásahu do ústavně zaručených práv, a to konkrétně práva na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).**

92) Je nutno ze strany soudu zdůraznit, že rozdílně oproti oblasti náhrady škody na zdraví je požadavek přiměřenosti v podobě "přiměřeného zadostiučinění" **u nároků z titulu ochrany osobnosti zakotven výslovně zákonem (§ 13 obč. zák.).** V posuzované věci pak Ústavní soud dovodil, že v případě, kdy stěžovatelka přišla opomenutím lékaře o zdravou (fungující) ledvinu, k čemuž došlo nedbalým, neprofesionálním a nutno říci, že i neospravedlnitelným postupem při operaci vedoucím k nenávratnému a závažnému poškození zdraví stěžovatelky, je výše přiznané náhrady za ztížení společenského uplatnění ve výši 24.000,- Kč neproporcionální ve vztahu k následku, který operující lékař způsobil. Dle názoru Ústavního soudu je přitom v těchto úvahách zapotřebí vycházet z následujících kritérií:

- a) **závažnost** způsobené škody na zdraví,
- b) **možnost vyléčení či eliminace** způsobené škody,
- c) **míra zavinění (nedbalosti)** operátéra, tedy nakolik došlo k odchýlení od standardního (řádného) postupu při operaci.

93) K těmto Ústavním soudem vytčeným kritériím je v zásadě nutno přihlédnout i při ochraně osobnosti v rámci kritérií dle § 13 odst. 3 obč. zák., tj. v rámci **závažnosti vzniklé újmy a okolností, za nichž k porušení práva došlo**. Je přitom faktem, že kromě těchto obecných kritérií pro stanovení náhrady za vzniklou nemajetkovou újmu **neexistují žádná kritéria exaktní**, žádné metodiky výpočtu ani žádné bodové ohodnocení, na jejichž základě by

se výše přiznávané náhrady soudem stanovovala. Stanovení výše náhrady je ze zákona **věcí volné úvahy soudu (§ 136 o.s.ř.)**, která musí být **odůvodněna** a musí mít svůj **základ ve zjištěném skutkovém stavu** ohledně obou zákonem předvídaných kritérií, tj. ohledně závažnosti vzniklé újmy i ohledně okolností, za nichž k porušení práva došlo.

94) V tomto rámci bylo pro soud základním limitem právě respektování principu proporcionality aplikovaného ve věcech "nehmotných škod" Ústavním soudem, jakož i **respektování apelu Ústavního soudu v nálezu Pl. ÚS 50/05 ze dne 16.10.2007** obsaženého a **směřujícího k vyšší odvaze soudců obecných soudů v obdobných otázkách "nehmotných škod"**.

95) Nelze v těchto souvislostech v žádném případě přehlédnout, že **k respektování principu proporcionality se již přihlásil i Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 25 Cdo 2596/2006 ze dne 16.10.2008**, jímž mimo jiné právě s ohledem na tento princip **zrušil** v měnícím výroku o zamítnutí částky **1.914.750,- Kč** rozsudek odvolacího soudu, jímž bylo za zohyzdění dítěte přiznáno žalobkyni na bolestném a na náhradě za ztížení společenského uplatnění **toliko 724.500,- Kč** oproti rozsudku soudu prvního stupně, jímž bylo přiznáno na bolestném **229.500,- Kč** a na náhradě za ztížení společenského uplatnění **2.409.750,- Kč**.

96) Odhlížet nelze ani od **jednoznačně progresivních tendencí v oblasti judikatury obecných soudů týkající se přiznávaných náhrad škody na zdraví**, kdy v soudní praxi dochází v případech závažných a rozsáhlých zásahů do práva na zdraví k přiznání mnohamilionových náhrad z titulu bolestného a ztížení společenského uplatnění, v nichž dochází i k pravomocnému přiznání částek okolo 15 milionů Kč. Např. v "kauze Cizkrajov" byla na náhradě škody na zdraví přiznána částka **15.038.000,- Kč** dle rozsudku Okresního soudu v Jindřichově Hradci č.j. 4 C 363/2005-108 ze dne 9.2.2007 ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích č.j. 7 Co 1101/2007-164 ze dne 6.6.2007, kdy však i v důsledku přiznání takto vysoké částky došlo k faktické likvidaci žalované Základní školy Cizkrajov. Rovněž tak v kauze ženy ochrnuté při angiografickém vyšetření v nemocnici, kdy došlo k úplné ztrátě hybnosti, řeči a schopnosti přijímat potravu polykáním, byla již pravomocně přiznána náhrady škody na zdraví v částce **14.883.726,- Kč** dle rozsudku Okresního soudu v Karlových Varech č.j. 15 C 96/2005-194 ze dne 4.10.2007 ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Plzni č.j. 14 Co 128/2008-267 ze dne 17.4.2008. I zdejší soud již rozsudkem sp. zn. 44 Co 31/2007 ze dne 12.10.2007 potvrdil rozsudek Okresního soudu v Prostějově č.j. 5 C 260/2003-133 ze dne 24.4.2006 znějící na odškodnění za bolesti ve výši 664.800,- Kč a odškodnění ztížení společenského uplatnění v částce 15.885.000,- Kč (tj. celkem **16.549.800,- Kč**) proti prostějovské nemocnici v souvislosti s fatálním poškozením mozku novorozence.

97) **Stále více se rozevírající "nůžky"** mezi částkami přiznávanými v rámci řízení na ochranu osobnosti (pohybujícími se v případě velmi závažných zásahů do osobnostních práv v řádu statisíců, velmi výjimečně i milionu na osobu - viz. čl. B.109. rozsudku) a částkami přiznávanými v případě velmi závažných zásahů do práva na zdraví v řízeních o náhradu škody jsou takto **markantně zřetelné**. Komplementární právní ochrana lidské osobnosti je přitom vždy ochranou její celkové **fyzické a morální integrity** a přestože zasažená práva a statky i rozsah vzniklé újmy jsou vždy individuální, nelze onen nepoměr v žádném případě přehlédnout. Tomu zcela koresponduje publikovaný názor právní teorie (profesor Jiří Švestka z pražské právnické fakulty v díle Švestka, J. a kol.: Velký komentář

Občanského zákoníku I, C.H.Beck, 2008, s. 183-184) **kritizující dosavadní výši peněžitých odškodnění přiznávaných českými soudy dle § 13 odst. 2 obč. zák. s tím, že zůstává při srovnání s praxí vyspělých zahraničních úprav v průměru stále na nižší úrovni.** Švestka zcela důvodně konstatuje, že tuto tendenci svým způsobem posílily i limity jednorázového odškodnění pro případy usmrcení blízkých osob dle § 444 odst. 3 obč. zák. a obdobnou **komparaci s újmou dle § 444 odst. 3 obč. zák. (s částkou 240.000,- Kč) zavrhuje.**

98) V těchto souvislostech považuje soud za argumentačně poměrně zásadní vypořádat se s otázkou samotného **účelu náhrady nemajetkové újmy v penězích při ochraně osobnosti** dle § 13 odst. 2,3 obč. zák. Tento účel **nebývá soudní praxí v žádném případě** (rozdílně oproti náhradě škody) **shledáván jako účel reparační (náhrada skutečně vzniklé škody).** Funkcí občanskoprávní sankce za vzniklou škodu je působit v první řadě na původce neoprávněného zásahu - škůdce, resp. na odpovědný subjekt v tom smyslu, aby nahradil způsobenou majetkovou újmu, ať již náhradou v penězích (relutární restituce) anebo, žádá-li to poškozený a je-li to zároveň možné a účelné, uvedením v původní stav (naturální restituce). Institut náhrady škody je tak založen na restituční (reparační) funkci. **Institut poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v rámci ochrany osobnosti však sleduje funkci satisfakční,** neboť rozsah vzniklé nemajetkové újmy nelze exaktně kvantifikovat a vyčíslit, nemajetková újma vzniklá porušením osobnostních práv se v obecném slova smyslu "odškodnit" ani nedá a lze za ni „jen“ poskytnout zadostiučinění (satisfakci). Stále více však, a to zejména pod tlakem rozhodovací činnosti Ústavního soudu i publikovaných názorů právní teorie, nabývá na aktuálnosti otázka **působení preventivně-sankčního.**

99) Ústavní soud v **usnesení sp. zn. IV. ÚS 315/01 ze dne 20.5.2002** konstatoval, že odpovědnost za zásah do osobnostních práv je odpovědností objektivního charakteru, což znamená, že **občanskoprávní sankce vzniká na objektivním základě**, její nastoupení nevyžaduje zavinění. Vzniklá nemajetková újma na osobnosti postižené fyzické osoby je pro ni stejně závažná bez ohledu na to, jednal-li původce zásahu zaviněně či nikoliv. **Subjektivní prvek zavinění má význam** toliko **při určování výše náhrady** nemajetkové újmy dle § 13 odst. 3 obč. zák. v rámci zohlednění okolností, za nichž k porušení práva došlo. Rovněž tak v **usnesení sp. zn. IV. ÚS 315/01 ze dne 20.5.2002** zdůraznil Ústavní soud, že nelze ztotožňovat nemajetkovou újmu, byť třeba i zmírněnou peněžitým zadostiučiněním, na straně jedné s majetkovou újmou či dokonce újmou na zdraví na straně druhé, přičemž v této souvislosti **nelze pominout ani preventivní působení občanskoprávní ochrany a psychologické hledisko působení na původce neoprávněného zásahu** plynoucí z možnosti přiznat za splnění zákonných podmínek i náhradu způsobené nemajetkové újmy v penězích.

100) **Nutnost zohlednění intenzity a míry zavinění při stanovení náhrad zdůrazňuje Ústavní soud** jak u ochrany osobnosti (již citované usnesení sp. zn. IV. ÚS 315/01: **"Subjektivní prvek zavinění má význam** toliko **při určování výše náhrady** nemajetkové újmy dle § 13 odst. 3 obč. zák. v rámci zohlednění okolností, za nichž k porušení práva došlo"), tak i při náhradě škody na zdraví (rovněž již citovaný nálezní sp. zn. III. ÚS 350/03 ze dne 29.9.2005: **"mělo by se přihlížet k míře zavinění (nedbalosti)** operátora, tedy nakolik došlo k odchýlení od standardního (řádného) postupu při operaci"). Rovněž tak soudkyně Ústavního soudu Eliška Wagnerová v disentaním stanovisku (k jiné právní otázce) k nálezu sp. zn. Pl. ÚS 16/04 ze dne 4.5.2005 výslovně uvedla, že **"forma a intenzita zavinění by měla hrát klíčový význam** pro stanovení povinnosti nahradit škodu za citovou újmu poškozeného".

101) V tomto pojetí je zásah do práva na ochranu osobnosti civilním deliktem a přiměřené zadostiučinění jednou z civilněprávních sankcí, která ***má odrazovat rušitele*** chráněných osobnostních statků ***a jeho možné následovníky*** od protiprávního jednání a být tak **nástrojem speciální i generální prevence**, což vyžaduje, aby se jednalo o ***sankci patřičně důraznou a dostačující (přiměřenou) i z tohoto hlediska***, jak uvádí i profesor Petr Hajn z brněnské právnické fakulty (Hajn, P.: K přiměřenému zadostiučinění ve sporech o ochranu osobnosti, Bulletin advokacie 4/2003, s. 8-9).

102) Obdobně již citovaný profesor Jiří Švestka z pražské právnické fakulty (v díle Švestka, J. a kol.: Velký komentář Občanského zákoníku I, C.H.Beck, 2008, s. 183-184) uvádí, že soudy musí rozhodováním i co do výše peněžitého odškodnění **účinně přispívat ke snížení, popř. k eliminaci nežádoucích újem** na osobnosti fyzických osob. **Dopad citelné peněžité sankce všude tam, kde má podle povahy případu své skutečné místo, bude stimulovat původce neoprávněných zásahů k obezřetnějšímu postupu.** U soudu by **v žádném případě při úvaze o určení výše peněžitého odškodnění neměl v odůvodněných případech převažovat pocit, že se výrazné uplatnění satisfakční funkce peněz ocitá v současných společenských podmínkách v rozporu s morálkou.** Zdůrazňuje, že tuto cestu s odkazem na **evropský standard „přiměřenosti“** začaly nastupovat již část právní teorie a zejména Ústavní soud (sp. zn. III. ÚS 350/03) při řešení příbuzné problematiky, totiž při určování výše odškodnění za vytrpěné bolesti a za ztížení společenského uplatnění.

103) V souladu s rozhodovací činností Ústavního soudu i citovanými názory právní teorie proto nezbyvá, než reálně konstatovat, že **náhrada nemajetkové újmy neplní toliko funkci satisfakční**, neboť hodnotí-li se při stanovení výše náhrady nemajetkové újmy i otázka zavinění a má-li rozhodnutí soudu co do výše peněžitého odškodnění účinně přispívat ke snížení, popř. k eliminaci nežádoucích újem na osobnosti fyzických osob, **musí nutně náhrada nemajetkové újmy v penězích plnit právě i onu preventivně-sankční funkci**. To současně odpovídá i základnímu smyslu relutární satisfakce, tj. smyslu satisfakčnímu, a nijak jej nevylučuje, neboť při tomto působení potřeba finanční satisfakce narůstá v přímé úměře s mírou zavinění původce zásahu, když vyšší mírou zavinění je vždy neoprávněnost zásahu do osobnostních práv zesílena (je zesílena křivda, za níž má přijít zadostiučinění).

104) Na druhou stranu se dle názoru soudu v českých právních podmínkách **nemohou tyto náhrady blížit náhradám přiznávaným z titulu právního institutu punitive damages známého v rámci tort law z amerického právního prostředí** (či obdobnému institutu exemplary damages z prostředí britského), kdy jsou ukládána plnění i v řádu desítek či stovek milionů dolarů jako soukromá sankce žalovanému a současně vysoká odměna úspěšnému žalobci, který se nebál podstoupit riziko a nepříjemnosti spojené s vedením sporu a přispěl tak k uplatnění prevenční funkce práva a čistotě veřejného života, za což mu náleží ***vysoká odměna navíc***. Tuto možnost s poukazem na zahraniční rozhodovací praxi sice Hajn v citovaném článku (s. 9) zcela nezavrhne, dle názoru soudu však české právní prostředí ani česká společnost nejsou na takovou výši civilních sankcí v žádném případě v současné době nastaveny. Judikatura soudů v tomto duchu vedená by v konečném důsledku vedla k ekonomické likvidaci množství subjektů včetně veřejně prospěšných zařízení (typicky právě nemocnic či škol, byť samozřejmě z hlediska preventivního nutno zdůraznit význam zajištění řádného pojistného zázemí těchto zařízení), což by bylo v rozporu se soudní praxí uznávanou

zásadou, že výše relutární satisfakce nesmí být zřejmým bezdůvodným obohacením osoby dotčené neoprávněným zásahem a současně by neměla být pro původce neoprávněného zásahu jednoznačně likvidační. V každém případě soud ve shodě s názorem prof. Hajna v citovaném článku uvedeným (s. 9) konstatuje, že v rozhodnutí soudu musí být preventivně optimalizováno mezi satisfakčním a sankčním působením přiměřeného zadostiučinění, mezi nimiž existuje **vztah komplementarity** (navzájem se doplňují, posilují - viz. teze soudem vyjádřená ohledně narůstající potřeby finanční satisfakce v přímé úměře s mírou zavinění původce zásahu) i **vztah konkurence** (dle názoru soudu v tom směru, že výše náhrady nesmí být toliko exemplární civilní sankcí, tj. fakticky bezdůvodným obohacením osoby dotčené neoprávněným zásahem).

105) Lze poté shrnout, že je-li odpovědnost za zásah do osobnostních práv odpovědností objektivního charakteru (odpovědností danou bez ohledu na zavinění), je právě otázka míry zavinění původce zásahu pro stanovení výše relutární satisfakce otázkou dle § 13 odst. 3 obč. zák. zásadním způsobem spoluurčující. Z hlediska přítomnosti prvku zavinění při zásazích do osobnostních práv je nepochybně nutno v rámci úvah o stanovení relutární satisfakce rozlišovat situace, kdy:

- a) "ryzí" objektivní odpovědnost původce zásahu je dána **bez současné existence jeho zavinění** (např. odpovědnost provozovatele dopravního prostředku dle analogické aplikace § 427 obč. zák., daná prostým faktem postavení provozovatele - např. rozsudky Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 73/2003 ze dne 11.12.2003 a sp. zn. 30 Cdo 814/2003 ze dne 29.4.2004; odpovědnost nemocnice dle analogické aplikace § 421a obč. zák. za újmu způsobenou okolnostmi, které mají původ v povaze přístroje nebo věci použité při poskytování zdravotnických služeb, daná prostým faktem nikoli bezeškodného použití přístroje či věci - rozsudek Krajského soudu v Brně sp. zn. 24 C 7/2007 ze dne 29.8.2008 s právní mocí ke dni 26.9.2008),
- b) objektivní odpovědnost původce zásahu je dána **za současné existence jeho zavinění formou nedbalosti nebo dokonce formou série nedbalostí či úmyslu**.

106) Je přitom zcela zřejmé, a to i v souladu s citovanými judikáty Ústavního soudu, že situaci stanovenou pod písm. a), tj. situaci absence zavinění původce zásahu, je nutno při stanovení výše satisfakce hodnotit benevolentněji oproti situacím stanoveným pod písm. b), kdy zejména hrubá nedbalost nebo dokonce série takových hrubých nedbalostí, event. přímý či nepřímý úmysl ze strany původce neoprávněného zásahu, budou zpravidla vést k vyššímu stanovení relutární satisfakce. To, jak již uvedeno, odpovídá i základnímu smyslu relutární satisfakce, tj. smyslu satisfakčnímu, kdy potřeba finanční satisfakce narůstá v přímé úměře s mírou zavinění původce zásahu, neboť vyšší mírou zavinění je vždy neoprávněnost zásahu do osobnostních práv zesílena (je zesílena křivda, za níž má přijít zadostiučinění).

107) Pro úplnost právní argumentace je nutno uvést i to, že v souladu s citovanými závěry doktríny (čl. B.97. rozsudku) soud zcela zavrhl stanovení výše satisfakcí prostou mechanickou a dogmatickou komparací s § 444 odst. 3 obč. zák. Taková komparace s částkou 240.000,- Kč na osobu je totiž **nepřípadná jak z hlediska skutkového, tak i z hlediska právního**.

108) Ze skutkového hlediska je vzniklá nemajetková újma žalobců naprosto jedinečná, v dosavadní judikatuře soudů neřešená, je **zcela jiného druhu** než újma vznikající

při usmrcení osoby blízké, přesto je však **mimořádně intenzivní a rozsáhlá** (jak již uvedeno, došlo např. ke dvojí ztrátě osoby blízké, byť nikoli definitivní) **a současně nevratná** (onu zmeškanou dobu počátku společného rodinného života žalobců prostým návratem zaměněných dětí do původních rodin zhojit nelze). Ani soudní znalkyně Doc. PhDr. Jana Kocourková **nedokázala ze svého odborného hlediska takovou komparaci provést**, když ohledně intenzity traumatu zcela pochopitelně uvedla, že *"se smrtí je objektivně nesrovnatelně, jedná se o zcela jiný typ traumatu"*.

109) Rovněž tak z právního hlediska nelze s dogmatickou komparací s částkami dle § 444 odst. 3 obč. zák. uzákoněnými ke dni 1.5.2004 vystačit. Již 4.5.2005 totiž Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 16/04, konstatoval, že fakt, že zákonodárce v § 444 odst. 3 obč. zák. upravil způsob a rozsah náhrady za tento druh "imateriální škody", **nemůže být považován za vyčerpávající řešení daného problému** s ohledem na zcela paušální charakter této úpravy, který **nevyklučuje**, pokud jednorázové odškodnění není dostatečnou satisfakcí za vzniklou újmu na osobnostních právech, aby se dotčené osoby domáhaly **další satisfakce podle ustanovení na ochranu osobnosti**. V soudní praxi obecných soudů proto existuje **již několik pravomocných rozsudků** týkajících se satisfakcí za velmi závažné zásahy do práva na rodinný život, kdy došlo k přiznání **částek mnohem vyšších, a to v řádu mnoha set tisíců či dokonce milionu korun na osobu**, jimiž byl **vyslyšen i zmíněný apel Ústavního soudu směřující k vyšší odvaze soudců obecných soudů v obdobných otázkách**. Lze v těchto souvislostech zmínit, jedná-li se o zásah do práva na rodinný život usmrcením osoby blízké, pravomocný rozsudek Krajského soudu v Brně sp. zn. 24 C 15/2005 ze dne 29.6.2006, jímž bylo dvěma osobám přiznáno celkem **1.500.000,- Kč** (1.000.000,- Kč pozůstalé manželce a 500.000,- Kč pozůstalému synovi) při usmrcení osoby blízké v důsledku nedbalostního trestného činu ublížení na zdraví dle § 224 odst. 1, 2 tr. zák. při autonehodě způsobené žalovaným. Rovněž tak lze uvést pravomocný rozsudek Krajského soudu v Brně sp. zn. 24 C 7/2007 ze dne 29.8.2008, jímž byly v režimu objektivní odpovědnosti za usmrcení osoby blízké dle analogie § 421a obč. zák. přiznány dvěma rodičům další satisfakce á 400.000,- Kč nad již vyplacenou standardní náhradu 655.000,- Kč, tj. celkem **1.455.000,- Kč**. Pravomocným usnesením o schválení smíru vydaným Krajským soudem v Brně pod sp. zn. 24 C 42/2008 dne 15.8.2008 byl pak schválen soudní smír na další satisfakce dvěma rodičům á 150.000,- Kč nad již vyplacené standardní náhrady 655.000,- Kč, tj. celkem **955.000,- Kč** za usmrcení osoby blízké při autonehodě. Jedná-li se o zásah do práva na rodinný život spojený s fatální újmou na zdraví, lze zmínit pravomocný rozsudek Krajského soudu České Budějovice sp. zn. 11 C 17/2004 ze dne 24.11.2004 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 Co 29/2005 ze dne 2.8.2005 na částku **1.000.000,- Kč** přiznanou poškozenému chlapci vedle již zmíněné náhrady škody na zdraví v částce 15.038.000,- Kč. Navíc **de lege ferenda mají být** dle Eliášova návrhu nového občanského zákoníku **paušální náhrady** obdobné částkám dle § 444 odst. 3 obč. zák., které se neosvědčily, **zrušeny**.

110) Nutno v těchto souvislostech také zdůraznit, že v žádné z těchto kauz nebylo řešeno porušení osobnostních práv **takového počtu osob** jako v řízení tomto (kdy byly výrazným způsobem poškozeny dvě rodiny), navíc ve spojení s **takto početnou sérií mnoha nedbalostních pochybení ze strany původce neoprávněného zásahu**. Ve většině zmíněných případů došlo k **trestnímu postihu viníků**, což bývá konstantně chápáno jako **jistá forma morální satisfakce pro žalobce**. Tento moment však v konkrétním řízení **zcela absentuje** a je proto nutno tuto skutečnost z hlediska preventivně-sankčního působení satisfakcí promítnout i do rozhodnutí soudu. Na obdobný fakt a z něj vyplývající tendence upozornil i článek

docenta Zdeňka Kühna "Má mít náhrada škody v soukromém právu sankční funkci?" zveřejněný na právním blogu Jiné právo dne 23.10.2007. V něm autor poukázal na skutečnost, že podle judikatury Ústavního soudu je trestní právo nutno chápat jako právo **ultima ratio**, tedy právo, jehož prostředky mají a musejí být užívány tehdy a jen tehdy, pokud užití jiných prostředků právního řádu nepřichází v úvahu nebo je zjevně neúčelné (srov. **nález I. ÚS 69/06 ze dne 12.10.2006**): *"Trestní právo a trestněprávní kvalifikace určitého jednání přitom v zásadě nemá prostor tam, kde by nahrazovala individuální aktivitu jednotlivců na ochranu jejich práv a právních zájmů v oblasti běžných soukromoprávních vztahů. V opačném případě by totiž docházelo k znerovnoprávnění osob v jejich vzájemných vztazích a k neúčtce orgánů veřejné moci k rovnosti občanů, tedy k porušení čl. 1 Listiny a čl. 1 odst. 1 Ústavy". Pokud dochází k vytlačování trestního práva z oblastí, které jsou svou podstatou soukromoprávní, bude ale nutné akceptovat též to, že veřejná metoda regulace bude do jisté omezené míry transformována v metodu soukromoprávní.*

111) Je tedy zcela **nezbytné opustit** v souladu s citovanými myšlenkami doktríny i judikatury Ústavního soudu **určitá postsocialistická paradigmata v právním uvažování** a ve shodě s již citovaným profesorem Švestkou konstatovat, že **v odůvodněných případech nesmí v žádném případě při úvaze o určení výše peněžitého odškodnění převažovat pocit, že se výrazné uplatnění satisfakční funkce peněz ocitá v současných společenských podmínkách v rozporu s morálkou.**

112) Na obdobné signifikantní tendence v právu postsocialistických zemí již totiž nepřímou **upozornil i Evropský soud pro lidská práva** ve věcech *Armonas proti Litvě* (stížnost č. 36919/02) a *Biriuk proti Litvě* (stížnost č. 23373/03), kdy o obou stěžovateli uvedl největší litevský deník Lietuvos Rytas na titulní stránce, že jsou HIV pozitivní, za což oba obdrželi náhradu nemajetkové újmy za neoprávněný zásah do soukromého života, avšak v **nedostatečné výši**. Evropský soud pro lidská práva shledal stížnost přijatelnou, neboť oba stěžovatelé byli **stále dostatečně neodškodněnými "obětmi"** ve smyslu čl. 34 Úmluvy, shledal náhradu nemajetkové újmy přiznanou litevskými zákony jako nedostatečnou (z hlediska pozitivních závazků státu vyplývajících z čl. 8 Úmluvy) a přiznal každému ze stěžovatelů spravedlivé zadostiučinění za nemajetkovou újmu ve výši 6.500,- euro.

113) Dle **rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2206/2006 ze dne 22.2.2007** musí **soud** při úvaze o přiměřenosti navrhané satisfakce za nemajetkovou újmu vzniklou na osobnosti fyzické osoby především **vyjít jak z celkové povahy, tak i z jednotlivých okolností konkrétního případu** (musí přihlídnout např. k **intenzitě, povaze a způsobu neoprávněného zásahu**, k **charakteru a rozsahu zasažené hodnoty osobnosti**, k **trvání i šíři ohlasu** vzniklé nemajetkové újmy pro postavení a uplatnění postižené fyzické osoby ve společnosti apod.). To v zásadě koresponduje kritériím zdůrazňovaným v rámci principu proporcionality Ústavním soudem, dle kterých je třeba hodnotit **závažnost vzniklé újmy, možnost její eliminace a míru zavinění původce neoprávněného zásahu.**

114) **Vzniklou nemajetkovou újmu** na straně žalobců soud ve shodě s výše již detailně analyzovanými skutkovými zjištěními hodnotí jako **velmi závažnou**. Obě rodiny byly v období od prosince 2006 do prosince 2007 reálně rozděleny odloučením dětí od rodičů, což je v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva i Ústavního soudu tradičně považováno za velmi závažný zásah do základních lidských práv. V konkrétním případě byla vzniklá újma

o to významnější, že k rozdělení rodin došlo v prvních měsících života dětí, které jsou pro navázání bazálních vztahů mezi rodiči a dětmi i dle znaleckých závěrů zcela zásadní. V souvislosti s neoprávněným zásahem žalované do osobnostních práv došlo k celé řadě osobních i vztahových traumat, která lze i dle znaleckých závěrů v mnohém považovat za traumata celoživotní a osudová. Oběma dětem rovněž reálně hrozí rizika pro jejich další osobnostní vývoj, přičemž okolnost, že došlo ve věku jednoho roku ke ztrátě základní pečující osoby, je vždy zátěží pro psychický vývoj dítěte.

115) Jedná-li se o možnost eliminace újmy pro futuro, pak u všech rodičů došlo k nepochybné traumatizaci a rozvoji poruchy přizpůsobení, došlo k traumatizaci v oblasti životních jistot, což vedlo ke snížení pocitu životní spokojenosti a jistoty. Nepochybně se u všech rodičů dle znalkyně jedná o celoživotní trauma a oběma holčičkám rovněž reálně hrozí dle závěru znalců traumata v budoucím osobním životě vyvolaná neoprávněným zásahem žalované. Lze tedy i s ohledem na znalecké závěry zcela reálně uzavřít, že žalovanou způsobená traumata z citového života žalobců nikdy zcela nevymizí a jedná se tak o traumata osudová. Všichni rodiče jsou však normální osobnosti a je tak reálně očekávat, že se kvalita vztahu k vlastnímu dítěti bude zlepšovat, v případě žalobce L. B. je pak již tato vazba naprosto plnohodnotná. Z hlediska budoucího vývoje vztahů mezi rodiči nelze ani dle znalkyně učinit jakoukoli reálnou prognózu. Kvalitní domácí prostředí by však samozřejmě bylo protektivním faktorem pro další osobnostní vývoj obou holčiček a je tedy žádoucí, aby se je rodičům podařilo vytvořit.

116) Pokud jde o okolnosti, za nichž došlo k neoprávněnému zásahu žalované nemocnice do osobnostních práv všech žalobců, byla zjištěna existence okolností mimořádně závažných spojených s množstvím hrubých nedbalostních pochybení jak v oblasti prevence tak v oblasti "řešení", k nimž v prosinci 2006 v žalované nemocnici došlo a které byly podrobně rozebrány výše.

117) Soud proto volnou úvahou po dostatečném zvážení všech zmíněných kritérií dovedl, že přiměřenou relativní satisfakcí dle § 13 odst. 2,3 obč. zák. je v případě žalobce L. B. částka 350.000,- Kč, a to s ohledem na význam porušených práv, rozsah výše detailně popsanych utrpěných osobních a vztahových traumat (za něž si však nese částečnou spoluodpovědnost a z jejichž části byl vyloučen i znalecky) i s ohledem na mimořádně závažné okolnosti, za nichž se žalovaná dopustila neoprávněného zásahu do osobnostních práv. Byl zohledněn rovněž zjištěný postoj deklarující schopnost docílit za vzniklé traumatizující situace částečné satisfakce svépomocí opakovaným prodejem traumatu médiím.

118) V případě žalobkyně J. T. byla volnou úvahou soudu dle § 13 odst. 2,3 obč. zák. shledána adekvátní částka finančního zadostiučinění ve výši 700.000,- Kč, a to s ohledem na význam porušených práv, značný rozsah výše detailně popsanych utrpěných osobních a vztahových traumat (za něž si však nese částečnou spoluodpovědnost) zvýrazněných i znalecky doloženou silnější vazbou na dítě u ženy než u muže v prvotním období, jakož i s ohledem na mimořádně závažné okolnosti, za nichž se žalovaná dopustila neoprávněného zásahu do osobnostních práv. I u ní byl rovněž zohledněn zjištěný postoj deklarující schopnost docílit za vzniklé traumatizující situace částečné satisfakce svépomocí opakovaným prodejem traumatu médiím.

119) Žalobkyni nezl. N. V. B. byla volnou úvahou soudu dle § 13 odst. 2,3 obč. zák. přiznána satisfakce v částce 150.000,- Kč, a to s ohledem na význam porušených práv, fakt, že došlo ve věku jednoho roku ke ztrátě základní pečující osoby, což je vždy zátěží pro psychický vývoj dítěte a dle znalců jsou zde reálná rizika pro další osobnostní vývoj, jakož i s ohledem na mimořádně závažné okolnosti, za nichž se žalovaná dopustila neoprávněného zásahu do osobnostních práv.

120) Žalobci J. Č. byla volnou úvahou soudu dle § 13 odst. 2,3 obč. zák. přiznána satisfakce v částce 800.000,- Kč, a to s ohledem na význam porušených práv, **značný rozsah** výše detailně popsaných utrpěných osobních a vztahových traumat (za něž si **nenese žádnou spoluodpovědnost**) i s ohledem na mimořádně závažné okolnosti, za nichž se žalovaná dopustila neoprávněného zásahu do osobnostních práv. V případě žalobce J. Č. **nedošlo k zajištění částečné satisfakce svépomocí** opakovaným prodejem traumatu médiím.

121) Žalobkyni J. Č. byla volnou úvahou soudu dle § 13 odst. 2,3 obč. zák. přiznána satisfakce v částce 1.000.000,- Kč, a to s ohledem na význam porušených práv, **značný rozsah** výše detailně popsaných utrpěných osobních a vztahových traumat (za něž si **nenese žádnou spoluodpovědnost**) zvýrazněných i znalecky doloženou **silnější vazbou na dítě u ženy než u muže v prvotním období**, jakož i s ohledem na mimořádně závažné okolnosti, za nichž se žalovaná dopustila neoprávněného zásahu do osobnostních práv. V případě žalobkyně J. Č. rovněž **nedošlo k zajištění částečné satisfakce svépomocí** opakovaným prodejem traumatu médiím.

122) Žalobkyni nezl. V. N. Č. byla volnou úvahou soudu dle § 13 odst. 2,3 obč. zák. přiznána satisfakce v částce 300.000,- Kč, a to s ohledem na význam porušených práv, fakt, že došlo ve věku jednoho roku ke ztrátě základní pečující osoby, což je vždy zátěží pro psychický vývoj dítěte a dle znalců jsou zde **vyšší** reálná rizika pro další osobnostní vývoj, jakož i s ohledem na mimořádně závažné okolnosti, za nichž se žalovaná dopustila neoprávněného zásahu do osobnostních práv.

123) V uvedeném rozsahu proto soud žalobě jednotlivých žalobců vyhověl a ve zbytku ji zamítl. K otázce výše jednotlivých přiznaných satisfakcí je vhodné ještě uvést, že případný procesní požadavek na rozdělení toho, jaká část jednotlivých satisfakcí připadá na kterou složku nemajetkové újmy, resp. na které z porušených dílčích osobnostních práv (na rodinný život, na jméno), by byl zcela irelevantní. Dle názoru soudu je zapotřebí **rozsah nemajetkové újmy, za níž je satisfakce přiznávána, u každého z žalobců posuzovat jako celek**, když není pochyb o tom, že jednotlivé složky osobnostního práva vytvářejí právě jeden společný celek v podobě fyzické a morální integrity osobnosti fyzické osoby (**jednotné osobnostní právo**).

124) Ostatní zjištěné skutečnosti nebyly pro rozhodnutí soudu relevantní a proto k nim soud nikterak nepřihlédl. Rovněž tak soud zamítl další důkazní návrhy žalované, které byly z hlediska dostatečného zjištění skutkové stavu věci nadbytečné, resp. některé z hlediska principu koncentrace řízení ze zákona dle § 118b o.s.ř. i opožděné, a vedly by toliko k dalšímu nehospodárnému dokazování ve věci bez významu pro výsledek sporu. Takto soud zamítl návrhy žalované na výslech svědků P. Z., P. H., V.Š. i účastnický výslech ředitele žalované nemocnice P. M. (s odůvodněním detailně uvedeným v čl. B.81. rozsudku). Pro nadbytečnost byl zamítnut i návrh žalované na

dokazování čtením dokumentace psycholožky PhDr. Mgr. O. H., neboť tato psycholožka vše podstatné popsala ve své svědecké výpovědi a předmětný důkazní návrh byl proto jednoznačně shledán procesně-obstrukčním. Obdobnými byly shledány i důkazní návrhy žalované na výslech gynekologů obou matek, tj. MUDr. P. a MUDr. H. (s odůvodněním dle čl. B.44. rozsudku).

125) Závěrem soud považuje za velmi potřebné, a to s ohledem na aspekt výchovného působení rozsudku (§ 1 o.s.ř.), jímž má být zajištěna i **výchova k zachovávaní zákonů, čestnému plnění povinností a k úctě k právům jiných osob**, zdůraznit pro celou tuto kauzu příznačný aspekt. V souvislosti s přiznanou satisfakcí za velmi závažný zásah do práva na rodinný život totiž již Ústavní soud v **usnesení sp. zn. IV. ÚS 315/01 ze dne 20.5.2002** uvedl, že **"nejde pouze o hmotnou satisfakci, nýbrž především o gesto slušnosti a spravedlnosti, které nemůže žádným způsobem odčinit dopady tragické události nastalé v důsledku nepochopitelného a bezohledného jednání zaměstnanců stěžovatele, přičemž nelze pochybovat o tom, že tato událost zanechá v životě ji dotčených vedlejších účastníků trvalé následky, které lze stěží jakýmkoliv možným způsobem zcela odstranit."**

126) Má-li pak být výplata relutární satisfakce žalovanou žalobcům vnímána jako gesto slušnosti (možno říci i gesto lidskosti), pak je cílem tohoto rozsudku k naplnění tohoto účelu přispět. **Ona slušnost (lidskost) dosud** totiž od neoprávněného zásahu samého (spojeného s četnou sérií nepochopitelných a bezohledných nedbalostních pochybení zaměstnanců žalované), přes počátky jeho řešení ("my s tím nemáme žádný problém") až do finále takového řešení ("je zde relativní happy end, žádná fyzická újma nevznikla a rodiny získaly nové přátele") **v postojích žalované nemocnice k celé kauze do značné míry absentovala**. Procesní postoje žalované v průběhu celého soudního řízení (včetně snahy o prokazování s kauzou vůbec nesouvisející skutečnosti velmi intimního charakteru z minulosti jednoho z rodičů, pro kterou musela být část jednání konána s vyloučením veřejnosti) rovněž nevykazují přílišný aspekt slušnosti (lidskosti), jakkoli má samozřejmě každý účastník nezpochybnitelné právo zvolit procesní taktiku v řízení dle vlastního uvážení.

127) Na základě všeho uvedeného soud považuje veškeré jednotlivé přiznané finanční satisfakce za **přiměřené, vyvážené a spravedlivé**, odpovídající **individuálnímu rozsahu závažné nemajetkové újmy i mimořádné závažnosti okolností**, za nichž k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv všech žalobců došlo. Přiznané satisfakce dle názoru soudu **plně odpovídají principu proporcionality** a současně nevedou ke zjevnému bezdůvodnému obohacení u žádného z žalobců ani k ekonomické likvidaci žalované nemocnice s pojistným zázemím u vedlejšího účastníka na své straně.

C) Náklady řízení

1) O nákladech řízení ve vztazích mezi účastníky soud rozhodl ve smyslu § 142 odst. 3 o.s.ř. dle výsledku sporu tak, že žalovaná spolu vedlejším účastníkem na své straně (který má dle § 93 odst. 3 o.s.ř. stejná práva a povinnosti jako účastník) jsou k náhradě nákladů řízení společně a nerozdílně povinni jednotlivým žalobcům k rukám jejich právního zástupce (§ 149 odst. 1 o.s.ř.), a to v plném rozsahu, neboť **rozhodnutí o výši nároků žalobců záviselo na úvaze soudu**.

2) K obraně žalované zdůrazňující ve vztahu k otázce nákladů řízení „*vstřícný přístup žalované nemocnice po celou dobu*“ a to, že zahájení řízení bylo zbytečné, soud uvádí, že přístup žalované za *vstřícný* rozhodně z pohledu soudu považovat nelze, když opak je pravdou (viz. čl. B. 126. rozsudku). Žalovanou původně učiněná ***nabídku smíru*** byla shledána jako zcela ***insuficientní***, a to s ohledem na význam porušených práv, množství osob, jejichž práva byla porušena, velmi závažný rozsah vzniklé nemajetkové újmy i mimořádně závažné okolnosti, za nichž k porušení práv došlo. Žalobci byli po soudem učiněném pokusu o smír dle § 99 o.s.ř. ochotni své požadavky redukovat i výrazně, žalovaná však svou nabídku smíru považovala za dostatečnou a závěrem dokonce ***navrhla zamítnutí žaloby*** s tím, že „*k dostatečné morální satisfakci došlo samotným projednáním věci před soudem*“. Není proto žádného důvodu, aby se soud při rozhodování o nákladech řízení od obecného pravidla (konstantně ve sporech o náhradu nemajetkové újmy v penězích aplikovaného) zakotveného v § 142 odst. 3 o.s.ř. jakkoli odchýlil a žalobcům právo na plnou náhradu nákladů řízení odepřel.

3) Soud v těchto souvislostech poukazuje i na nález Ústavního soudu ***sp. zn. III. ÚS 170/99 ze dne 22.6.2000*** garantující žalobci právo na plnou náhradu nákladů řízení ve smyslu § 142 odst. 3 o.s.ř. dokonce i za situace, jestliže měl žalobce domáhající se morálního i relutárního zadostiučinění úspěch jen co do satisfakce morální (při současném nepřiznání požadované náhrady nemajetkové újmy v penězích v důsledku volné úvahy soudu).

4) Společná a nerozdílná povinnost k náhradě nákladů řízení byla uložena vzhledem k charakteru postavení hlavního a vedlejšího účastníka a vzhledem ke skutečnosti, že v případě absentující solidarity plnění by se jednalo o povinnost dělenou.

5) S ohledem na skutečnost, že žalobci v řízení o ochranu osobnosti nemají postavení nerozlučných společníků, neboť každý ze žalobců v řízení uplatňuje ochranu vlastního osobnostního práva, bylo soudem o nákladech řízení rozhodnuto ve vztahu ke každému z těchto žalobců zvlášť. Ve shodě s ***rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 1 Co 127/2007 ze dne 31.7.2007*** za situace, kdy došlo ke ***kumulaci*** relativně samostatných věcí do společného řízení, v němž žalobci každý sám za sebe uplatňují ochranu svých osobnostních práv, nelze aplikovat § 19a vyhl. č. 484/2000 Sb., neboť nejde o společné zastupování více účastníků ve stejné věci.

6) Soud proto ***žalobci L. B.*** přiznal právo na náhradu nákladů řízení v částce ***50.881,- Kč*** sestávající se z těchto položek:

- a) náhrada zaplaceného soudního poplatku v částce ***20.000,- Kč***,
- b) náhrada nákladů právního zastoupení v paušální sazbě ***25.000,- Kč*** dle § 6 odst. 1 písm. a) vyhl. č. 484/2000 Sb.,
- c) 1/6 z náhrady za 19 režijních paušálů á 300,- Kč dle § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb. (převzetí zastoupení, sepsí žaloby, účast při jednáních soudu dne 10.9.2008 za 3 x započaté 2 hodiny jednání, dne 16.9.2008 za 4 x započaté 2 hodiny jednání, dne 6.10.2008 za 4 x započaté 2 hodiny jednání, dne 22.10.2008 za 2 x započaté 2 hodiny jednání a dne 30.1.2009 za 4 x započaté 2 hodiny jednání), kdy 1/6 z částky ***5.700,- Kč*** činí ***950,- Kč***,
- d) náhrada daně z přidané hodnoty v částce ***4.931,- Kč***.

7) ***Žalobkyni J. T.*** soud přiznal právo na náhradu nákladů řízení v částce ***35.881,- Kč*** sestávající se z těchto položek:

- a) náhrada zaplaceného soudního poplatku v částce 5.000,- Kč,
- b) náhrada nákladů právního zastoupení v paušální sazbě 25.000,- Kč dle § 6 odst. 1 písm. a) vyhl. č. 484/2000 Sb.,
- c) 1/6 z náhrady za 19 režijních paušálů á 300,- Kč dle § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb. (převzetí zastoupení, sepsání žaloby, účast při jednáních soudu dne 10.9.2008 za 3 x započaté 2 hodiny jednání, dne 16.9.2008 za 4 x započaté 2 hodiny jednání, dne 6.10.2008 za 4 x započaté 2 hodiny jednání, dne 22.10.2008 za 2 x započaté 2 hodiny jednání a dne 30.1.2009 za 4 x započaté 2 hodiny jednání), kdy 1/6 z částky 5.700,- Kč činí 950,- Kč,
- d) náhrada daně z přidané hodnoty v částce 4.931,- Kč.

8) Žalobkyni nezl. N. V. B. soud přiznal právo na náhradu nákladů řízení v částce **32.918,- Kč** sestávající se z těchto vynaložených nákladů:

- a) náhrada nákladů právního zastoupení v paušální sazbě 25.000,- Kč dle § 6 odst. 1 písm. a) vyhl. č. 484/2000 Sb.,
- b) 1/6 z náhrady za 19 režijních paušálů á 300,- Kč dle § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb. (převzetí zastoupení, sepsání žaloby, účast při jednáních soudu dne 10.9.2008 za 3 x započaté 2 hodiny jednání, dne 16.9.2008 za 4 x započaté 2 hodiny jednání, dne 6.10.2008 za 4 x započaté 2 hodiny jednání, dne 22.10.2008 za 2 x započaté 2 hodiny jednání a dne 30.1.2009 za 4 x započaté 2 hodiny jednání), kdy 1/6 z částky 5.700,- Kč činí 950,- Kč,
- c) náhrada za 2 režijní paušály á 300,- Kč dle § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb. (návrh na schválení právního úkonu nezletilé k Okresnímu soudu ve Žďáru nad Sázavou, účast u jednání opatrovnického soudu), tj. celkem 600,- Kč,
- d) náhrada za jízdné právního zástupce k opatrovnickému soudu Brno-Žďár nad Sázavou a zpět stanovené dle vyhl. č. 357/2007 Sb. při vzdálenosti jízdy 154 km, průměrné spotřebě 10,4 l/100 km, sazbě základní náhrady za 1 km 4,10 Kč a nižší účtované (30,- Kč/l) než vyhláskové (31,20 Kč/l) ceně motorové nafty v částce celkem 1.112,- Kč,
- e) náhrada daně z přidané hodnoty v částce 5.256,- Kč.

9) Žalobci J. Č. soud přiznal právo na náhradu nákladů řízení v částce **50.881,- Kč** sestávající se z těchto položek:

- a) náhrada zaplaceného soudního poplatku v částce 20.000,- Kč,
- b) náhrada nákladů právního zastoupení v paušální sazbě 25.000,- Kč dle § 6 odst. 1 písm. a) vyhl. č. 484/2000 Sb.,
- c) 1/6 z náhrady za 19 režijních paušálů á 300,- Kč dle § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb. (převzetí zastoupení, sepsání žaloby, účast při jednáních soudu dne 10.9.2008 za 3 x započaté 2 hodiny jednání, dne 16.9.2008 za 4 x započaté 2 hodiny jednání, dne 6.10.2008 za 4 x započaté 2 hodiny jednání, dne 22.10.2008 za 2 x započaté 2 hodiny jednání a dne 30.1.2009 za 4 x započaté 2 hodiny jednání), kdy 1/6 z částky 5.700,- Kč činí 950,- Kč,
- d) náhrada daně z přidané hodnoty v částce 4.931,- Kč.

10) Žalobkyni J. Č. soud přiznal právo na náhradu nákladů řízení v částce **35.881,- Kč** sestávající se z těchto položek:

- a) náhrada zaplaceného soudního poplatku v částce 5.000,- Kč,
- b) náhrada nákladů právního zastoupení v paušální sazbě 25.000,- Kč dle § 6 odst. 1 písm. a) vyhl. č. 484/2000 Sb.,
- c) 1/6 z náhrady za 19 režijních paušálů á 300,- Kč dle § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb. (převzetí zastoupení, sepsání žaloby, účast při jednáních soudu dne 10.9.2008 za 3 x započaté 2

hodiny jednání, dne 16.9.2008 za 4 x započaté 2 hodiny jednání, dne 6.10.2008 za 4 x započaté 2 hodiny jednání, dne 22.10.2008 za 2 x započaté 2 hodiny jednání a dne 30.1.2009 za 4 x započaté 2 hodiny jednání), kdy 1/6 z částky 5.700,- Kč činí 950,- Kč,

d) náhrada daně z přidané hodnoty v částce 4.931,- Kč.

11) Žalobkyni nezl. V. N. Č. soud přiznal právo na náhradu nákladů řízení v částce **32.669,- Kč** sestávající se z těchto vynaložených nákladů:

a) náhrada nákladů právního zastoupení v paušální sazbě 25.000,- Kč dle § 6 odst. 1 písm. a) vyhl. č. 484/2000 Sb.,

b) 1/6 z náhrady za 19 režijních paušálů á 300,- Kč dle § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb. (převzetí zastoupení, sepsání žaloby, účast při jednáních soudu dne 10.9.2008 za 3 x započaté 2 hodiny jednání, dne 16.9.2008 za 4 x započaté 2 hodiny jednání, dne 6.10.2008 za 4 x započaté 2 hodiny jednání, dne 22.10.2008 za 2 x započaté 2 hodiny jednání a dne 30.1.2009 za 4 x započaté 2 hodiny jednání), kdy 1/6 z částky 5.700,- Kč činí 950,- Kč,

c) náhrada za 2 režijní paušály á 300,- Kč dle § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb. (návrh na schválení právního úkonu nezletilé k Okresnímu soudu v Třebíči, účast u jednání opatrovnického soudu), tj. celkem 600,- Kč,

d) náhrada za jízdné právního zástupce k opatrovnickému soudu Brno-Třebíč a zpět stanovené dle vyhl. č. 357/2007 Sb. při vzdálenosti jízdy 125 km, průměrné spotřebě 10,4 l/100 km, sazbě základní náhrady za 1 km 4,10 Kč a nižší účtované (30,- Kč/l) než vyhláškové (31,20 Kč/l) ceně motorové nafty v částce celkem 903,- Kč,

e) náhrada daně z přidané hodnoty v částce 5.216,- Kč.

12) Ve vztahu k náhradě nákladů řízení opatrovnických, které se týkaly udělení souhlasu opatrovnických soudů dle § 179 o.s.ř. soud výslovně zdůrazňuje, že obě opatrovnická řízení byla zahájena na základě výzvy soudu učiněné usnesením č.j. 24 C 36/2008-18 ze dne 17.4.2008 směřující postupem dle § 104 odst. 2 o.s.ř. k odstranění nedostatku v podmínkách řízení v podobě absence takového souhlasu. Je tedy nutno takové náklady pokládat za účelně vynaložené náklady řízení ve smyslu § 137 odst. 1 o.s.ř., a to zvláště za situace, kdy v opatrovnickém řízení bylo právo na jejich náhradu pojmově vyloučeno.

13) O nákladech řízení vynaložených státem bylo rozhodnuto dle § 148 odst. 1 o.s.ř. podle výsledků řízení tak, že k jejich náhradě jsou solidárně povinni žalovaná spolu s vedlejším účastníkem na své straně (čl. C.1-4 rozsudku). S ohledem na skutečnost, že o státem vynaložených nákladech řízení nebylo dosud pravomocně rozhodnuto (a nebyla tak dosud pravomocně stanovena přesná výše těchto nákladů - viz. usnesení č.j. 24 C 36/2008-366 ze dne 9.2.2009 a č.j. 24 C 36/2008-369 ze dne 9.2.2009), bylo v tomto směru soudem využito § 155 odst. 1 in fine o.s.ř. a soud rozhodl jen o základu náhrady nákladů řízení s tím, že její výše bude určena v samostatném usnesení.

14) O povinnosti žalované spolu s vedlejším účastníkem na své straně k doplatku odpovídající části soudního poplatku bylo rozhodnuto dle § 2 odst. 3 zák. o soudních poplatcích, neboť rodiče byli od poplatkové povinnosti osvobozeni rozhodnutím soudu zčásti a obě děti zcela. Za této situace bylo na soudním poplatku zapláceno celkem 50.000,- Kč, výše poplatkové povinnosti podle výsledku řízení činí 132.000,- Kč a zbývá tedy doplatit částku 82.000,- Kč.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozsudku **j e** odvolání přípustné, a to do **15 dnů** ode dne jeho doručení k Vrchnímu soudu v Olomouci prostřednictvím soudu zdejšího.

Odvolání vedlejšího účastníka není přípustné, jestliže se jím podporovaný účastník odvolání vzdal nebo jestliže s odvoláním vedlejšího účastníka nesouhlasí.

Nesplní-li povinní ve stanovené lhůtě soudem uložené povinnosti dobrovolně, mohou se oprávnění domáhat výkonu tohoto rozhodnutí. Výkon rozhodnutí může být veden i pro nároky státu na náhradu nákladů řízení a na úhradu soudního poplatku.

V Brně dne 30. ledna 2009

Za správnost vyhotovení:
Soňa Melová

Mgr. Michal Ryška, v.r.
samosoudce